

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลท่าชัย

ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

(ฉบับทบทวน ปี ๒๕๖๘)

สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย

จังหวัดสุโขทัย

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๑.๒ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

คำนำ

ระบบการส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบัน จะสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ไข ปัญหาการผลิต การตลาดตลอดจนการพัฒนาตนเองของเกษตรกร ให้สอดคล้องกับสภาพทางชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม ของแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง แผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ จึงให้เกษตรกรเป็นผู้กำหนด แนวทางพัฒนาของตนเอง ในการดำเนินงานครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานและ บุคคลต่างๆ ในการจัดเก็บข้อมูล จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาฉบับนี้คงเป็น ประโยชน์แก่เกษตรกร พร้อมทั้งเป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ปฏิบัติงานได้

นายธณเดช จำปา

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๑.๒.๑ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๒๗
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๒๗
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๒๗
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๒๗
๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๒๗
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๒๘
๑.๔.๑ เส้นทางคมนาคม	๒๘
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๒๙
๑.๕.๑ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๒๕
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๓๐
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๓๐
๑.๖.๒ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๓๐
๑.๖.๓ การศึกษา	๓๒
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๓๓
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๔
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๔
๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๓๔
๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๔๑
๒.๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๔๒

๒.๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๔๒
- พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๔๒
- พื้นที่ปลูก	๔๓
- พื้นที่ปลูก ข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๔
- ปฏิทินการเพาะปลูก	๔๕
- ต้นทุนการผลิต	๔๖
- สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๔๗
๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพปัญหาแนวทางการแก้ปัญหา	๔๙
๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๕๑
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	๕๓
๓.๑ แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี	๕๓
๓.๒ แผนการลงทุน	๕๕
๓.๓ แผนการปรับปรุงพื้นที่ฟูทรัพยากร	๕๖
ภาคผนวก	๕๗

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง	๒
ตารางที่ ๒ แสดงอุณหภูมิในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ - พ.ศ. ๒๕๕๔	๒๗
ตารางที่ ๓ แสดงปริมาณน้ำฝนในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ - พ.ศ. ๒๕๕๔	๒๘
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลเขตการใช้น้ำในพื้นที่ ต.ท่าชัย	๒๙
ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่ ต.ท่าชัย	๓๑
ตารางที่ ๖ แสดงโรงเรียนในพื้นที่ ต.ท่าชัย	๓๒
ตารางที่ ๗ แสดงปริมาณการผลิตและผลผลิต ต.ท่าชัย	๓๓
ตารางที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ต.ท่าชัย	๓๔
ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร	๓๕
ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ต.ท่าชัย	๓๖
ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๓๗
ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๓๘
ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลท่าชัย	๓๘
ตารางที่ ๑๔ แสดงศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๓๙
ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกร ตำบลท่าชัย	๓๙
ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลท่าชัย	๓๙
ตารางที่ ๑๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๔๐
ตารางที่ ๑๘ แสดงต้นทุนการผลิตพืช ปี ๒๕๖๕ ตำบลท่าชัย	๔๔
ตารางที่ ๑๙ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางแก้ไข	๔๖
ตารางที่ ๒๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางแก้ไข (ต่อ)	๔๗

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอศรีษะนาแล	๑
ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ ตำบลท่าชัย	๓
ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะภูมิประเทศ ตำบลท่าชัย	๓
ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินตำบลท่าชัย	๒๖
ภาพที่ ๕ แสดงแผนที่ชุดดิน ตำบลท่าชัย	๒๗
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลท่าชัย	๒๙
ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำใน ต.ท่าชัย	๓๐
ภาพที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุ ตำบลท่าชัย	๓๕
ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลท่าชัย	๓๖
ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลท่าชัย	๓๗
ภาพที่ ๑๑ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลท่าชัย	๓๕
ภาพที่ ๑๒ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๔๐
ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่น้ำใต้ดิน ตำบลท่าชัย	๔๑
ภาพที่ ๑๔ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับการปลูกอ้อย	๔๒

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลท่าชัย มีหมู่บ้านทั้งหมด ๑๓ หมู่บ้าน ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอศรีสัชนาลัย มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอสวรรคโลก มีพื้นที่ทั้งหมด ๖๒,๗๐๙ ไร่ อยู่ห่างจากอำเภอศรีสัชนาลัย ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุโขทัย ประมาณ ๕๗ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ (สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย)

๑.๑.๒ อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสวรรคโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย

ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอศรีสัชนาลัย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตำบลท่าชัยอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ
- แบ่งพื้นที่เป็น ๑๓ หมู่บ้าน

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง ของตำบลท่าชัย อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

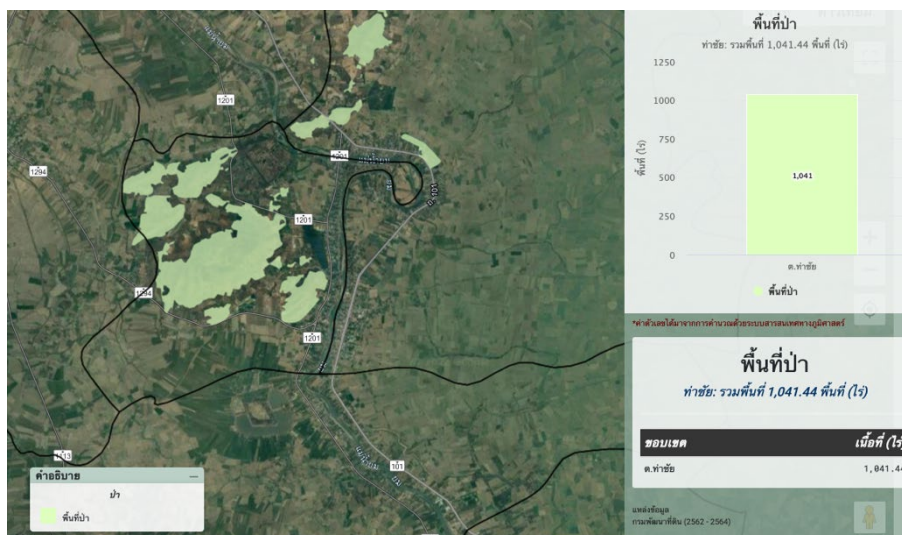
หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ผู้นำชุมชน
๑	ปากกล้วย	นายสุภวัฒน์ คงชนะ
๒	หมอนสูง	นายวสันต์ ไตรปิฎก
๓	วังยายมาก	นายวิรัตน์ ถนอมรัก
๔	ท่าชัย	นายขวัญชัย พัทวี
๕	ท่าชัย	นางรัตนภรณ์ พลชนะ
๖	หนองบัว	นายณรงค์ เฉิดฉาย
๗	ศาลาไก่อุป	นายศราวุธ ชัยพิบูลย์
๘	หมอนสูง	นายวิโรจน์ คำลือ
๙	ดงพริกแจว	นายนิรุช มีสุวรรณ
๑๐	ท่าชัย	นายอมร อับดุลย์
๑๑	ท่าชัยใหม่	นายวิโรจน์ ประภาเกียรติ
๑๒	หมอนสูงพัฒนา	นายไพรัตน์ จีเพชร
๑๓	ปากกล้วยสามัคคี	นายสนาม สายทอง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสะเกษ, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

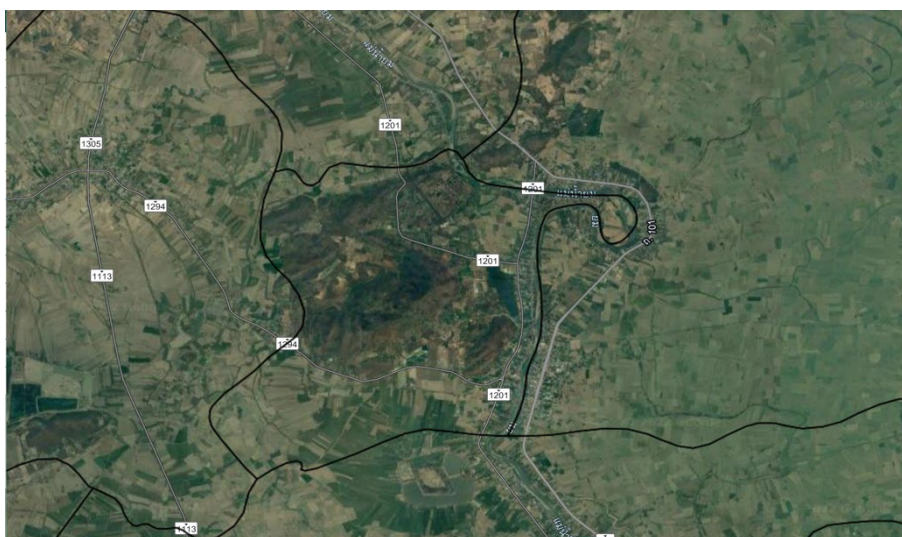
สภาพภูมิประเทศของตำบลท่าชัย แบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑.๒.๑ พื้นที่เชิงเขา จะความสูงมากกว่า ๓๕ องศา มีเนื้อที่ประมาณ ๓๐ % ของพื้นที่ทั้งตำบล ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าไม้ และเขตอุทยาน

ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ ตำบลท่าชัย
(ที่มา : AGRI Map ,พ.ศ. ๒๕๖๗)

๑.๒.๒ พื้นที่ค่อนข้างราบ จะอยู่ในระดับต่ำกว่า ๓๕ องศา มีเนื้อที่ประมาณ ๗๐ % ของพื้นที่ทั้งตำบล
ส่วนใหญ่ใช้ในการทำงาน ทำไร่และทำสวนผลไม้และการเกษตรอื่น ๆ

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะภูมิประเทศ ตำบลท่าชัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย ,๒๕๖๗)

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ตำบลท่าชัย อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสุโขทัย มีกลุ่มชุดดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๖ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๓

๑. ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนเป็นสีเทาเข้ม สีน้ำตาลปนเทาเข้ม ดินล่าง เป็นสีเทาหรือน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลือง สีแดงปนเหลือง พบตามที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเร็ว ฤดูฝนช่วงน้ำลึก ๒๐-๕๐ ซม. นาน ๔-๕ เดือน ฤดูแล้งดินแห้ง แตกกระแหงเป็นร่องกว้างลึก ถ้าพบบริเวณชายฝั่ง มีเปลือกหอยอยู่ในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถ้าเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๖.๕ ส่วนดินชั้นล่างหากมีเปลือกหอยปะปน จะมีปฏิกริยาเป็นด่างอ่อนหรือมีค่าความเป็นด่างประมาณ ๗.๕-๘.๐ ได้แก่ชุดดินสมุทรปราการ บางกอก ฉะเชิงเทรา พินาย บางแพ และสิงห์บุรี ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา หรือยกร่องปลูกพืชผักและไม้ผล ซึ่งไม่ค่อยจะมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ถ้าเป็นที่ลุ่มมาก ๆ จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมในฤดูฝน

๒. ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : ในสภาพปัจจุบันสภาพพื้นที่มีศักยภาพเหมาะสมในการทำนา เนื่องจากสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงเกือบราบเรียบ เนื้อดินเป็นดินเหนียว การระบายน้ำเร็ว ในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำขังที่ผิวดินนาน ๔-๕ เดือน แต่สามารถปลูกพืชไร่และพืชผักบางชนิดได้ในช่วงฤดูแล้งหลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้วไม่เหมาะที่จะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เพราะมีน้ำท่วมขังลึกในฤดูฝน อย่างไรก็ตามสามารถเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์จากนาข้าวเป็นปลูกพืชไร่ ไม้ผล และพืชผักได้ ถ้าได้มีการพัฒนาที่ดิน โดยการทำคันดินรอบพื้นที่เพาะปลูกเพื่อป้องกันน้ำท่วมและยกร่องปลูกเพื่อช่วยการระบายน้ำของดิน

๓. การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๓ : สามารถปลูกพืชและใช้วิธีการจัดการได้ดังต่อไปนี้ ปลูกข้าวหรือทำนา เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินปฏิบัติเหมือนกลุ่มชุดดินที่ ๑ และแก้ไขเนื้อดินเหนียวโดยหว่านปุ๋ยอินทรีย์ ก่อนปลูกข้าวทั่วแปลงอัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ การใช้ปุ๋ยเคมีกับพันธุ์ข้าวไวแสงและพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง ใช้ปุ๋ยสูตร และอัตราเดียวกับที่ปฏิบัติในกลุ่มชุดดินที่ ๑

ปลูกพืชไร่ กรณีทำการปลูกในช่วงฤดูแล้งหรือกรณีเปลี่ยนพื้นที่นาเป็นพื้นที่ทำไร่อารให้ยกร่องปลูก และทำร่องรอบกระทรงนา เพื่อระบายน้ำออก ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ การยกร่องและการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลูกพืชไร่ ในกลุ่มชุดดินที่ ๒ การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ใช้สูตร ๒๐-๒๐-๐ กรณีดินมีฟอสฟอรัสต่ำ อัตรา ๒๕ กก./ไร่ ใส่รองกันหลุมทั้งหมดหรือใส่ข้างแถวแล้วพรวนดินกลบโคน เมื่ออายุ ๒๕-๓๐ วัน ถ้าดินมีฟอสฟอรัสสูง ใส่สูตร ๒๐-๐-๐ อัตรา ๔๐-๖๐ กก./ไร่

พืชตระกูลถั่ว (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง) ใส่สูตร ๐-๔๖-๐ อัตรา ๑๕-๒๐ กก./ไร่ ตอนปลูกหรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน

อ้อย สำหรับอ้อยปลูกใส่สูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐ กก./ไร่ ใส่ครั้งเดียว เมื่ออายุ ๓๐-๖๐ วัน สำหรับอ้อยต่อ ใช้สูตร ๑๐-๕-๕ อัตรา ๔๐-๕๐ กก./ไร่ ใส่ครั้งเดียว

ฝ้าย ใช้สูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ หรือ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕-๒๐ กก./ไร่ กรณีดินมีธาตุฟอสฟอรัสต่ำใส่สูตร ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ ใส่หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน

ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เตรียมพื้นที่ปลูกเพื่อแก้ปัญหาการระบายน้ำของดินและน้ำท่วมขังให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการเตรียมพื้นที่ปลูก พืชไรที่ได้กล่าวมาแล้ว การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น มะม่วง ส้มเขียวหวาน ใช้สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ต้นอายุ ๑-๒ ปี ใส่ ๑ กก./ต้น/ปี ต้นอายุ ๓ ปี ใส่ ๑.๕ กก./ต้น/ปี ต้นอายุ ๕ ปี ใส่ ๒.๕ กก./ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง

มะพร้าว อายุ ๑-๒ ปี ใช้สูตร ๑๐-๑๐-๑๕ อัตรา ๑-๒ กก./ต้น/ปี อายุ ๓-๖ ปี ใช้สูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๒-๓ กก./ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง/ปี

ส้มโอ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ ๒ ครั้ง/ปี ดังนี้ อายุ ๑ ปี ใช้อัตรา ๑ กก./ต้น อายุ ๒ ปี ใช้อัตรา ๒ กก./ต้น อายุ ๓ ปี ใช้อัตรา ๓ กก./ต้น อายุ ๔ ปี ใช้อัตรา ๔ กก./ต้น อายุ ๕ ปี ใช้อัตรา ๕ กก./ต้น

๔. พืชที่เหมาะสมกับชุดดินที่ ๓ : มีดังต่อไปนี้

ถั่ว, อ้อย, ฝ้าย, ส้มเขียวหวาน, มะพร้าว, ส้มโอ, ปาล์มน้ำมัน, ข้าวฟ่าง

การผลิตอ้อยในปีการผลิต ๒๕๔๐/๒๕๔๑ คาดว่าจะได้ผลผลิตรวมทั้งประเทศ ประมาณ ๔๔.๕๖ ล้านตัน ลดลงจากปีการผลิต ๒๕๓๙/๒๕๔๐ ที่ผลิตได้ ๕๖.๑๙ ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ ๒๐.๗๐ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากพื้นที่ปลูกอ้อยลดลงเนื่องจากประสบภัยแล้งเป็นเวลานาน ตลอดจนปัญหาโรคและแมลงศัตรูอ้อยระบาดรุนแรงในบางพื้นที่ โดยเฉพาะหนอนกออ้อย ถึงแม้ว่าราคารับซื้ออ้อย ณ หน้าโรงงานจะเพิ่มขึ้นจากตันละ ๕๔๗ บาท ในปี ๒๕๓๙/๔๐ เป็นตันละ ๖๐๐ บาท ในปีการผลิต ๒๕๔๐/๒๕๔๑ (ราคาอ้อยขั้นต้น) แต่เกษตรกรก็ไม่สามารถเพิ่มผลผลิตอ้อยส่งโรงงานได้

การผลิตน้ำตาลทรายก็มีแนวโน้มลดลงตามไปด้วย โดยในปี ๒๕๓๙/๒๕๔๐ ประเทศไทยผลิตน้ำตาลได้ถึง ๕.๗๙ ล้านตัน และคาดว่าปี ๒๕๔๐/๒๕๔๑ ผลิตได้ ๔.๑๙ ล้านตัน หรือ ลดลงร้อยละ ๒๗.๖๓ ทั้งนี้ นอกจากปริมาณอ้อยที่น้อยลงแล้ว ยังเนื่องจากคุณภาพของอ้อยต่ำลง และมีสิ่งเจือปนมาก

ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลต่อตันอ้อยต่ำลง และโรงงานต้องสูญเสียพลังงานมากขึ้นในการผลิตน้ำตาลที่ได้จากอ้อยไฟไหม้ ในปัจจุบันจึงเน้นการรณรงค์ให้เกษตรกรลดการเผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยว

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

อ้อย มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Saccharum esculentum* Maench อยู่ในตระกูล Gramineae มีระบบรากเป็นระบบรากฝอยแผ่กระจายออกโดยรอบลำต้น

ลำต้น มีลักษณะเป็นปล้องสั้นๆ สีของลำต้นมีหลายสี ขึ้นอยู่กับพันธุ์และสภาพแวดล้อม เช่น สีเหลือง สีม่วงแดงหรือสีเขียวเป็นต้น

ใบ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ กาบใบ กับแผ่นใบทั้งสองส่วนต่อเชื่อมกัน โดยทั่วไปใบจะเกิดสลักกันที่ข้อและหุ้มตาเอาไว้ ตรงรอยต่อระหว่างกาบใบกับแผ่นใบยังมีคอลลาร์ (collar) ป้องกันไม่ให้ใบฉีกขาดได้ง่าย มีเขี้ยวใบ (auricle) ที่ขอบกาบใบตอนบนและลิ้นใบ (ligule) อยู่ด้านในของรอยต่อ

ดอก ดอกเป็นช่อแบบพานิคิล หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า แอโรว์ หรือ ทาสเวล (arrow or tassel) ยาว ๑ - ๒ ฟุต เวลาดอกบานจะเห็นเป็นลักษณะคล้ายเส้นไหมสีขาวทั้งช่อ มีทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ในช่อดอกเดียวกันผลและเมล็ด ของอ้อยเป็นชนิดคาริออปซิส (caryopsis)

พันธุ์ อ้อยจำแนกได้เป็นชนิดต่างๆ (species) ต่างๆ โดยนักพฤกษศาสตร์หลายท่าน แต่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป คือ การจำแนกเป็น ๔ ชนิด โดยแต่ละชนิดมีลักษณะทั่วไปดังนี้

๑. อ้อยปลูกดั้งเดิม (*Saccharum officinarum* L.) เป็นอ้อยที่เกิดในแถบนิวกินี อ้อยชนิดนี้มีลักษณะที่สำคัญคือ ลำใหญ่ ใบยาวและกว้าง มีน้ำตาลมาก เปลือกและเนื้อนิ่ม โดยทั่วไปมักเรียกว่า อ้อยเคี้ยวเท่าที่มีอยู่ในประเทศไทย คือ อ้อยมอริเชียส (Mauritius) และอ้อยบาลิดา (Balida) ในสมัยเริ่มแรกอ้อยชนิดนี้มีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมน้ำตาลทรายของโลกเป็นอย่างมาก อ้อยที่ปลูกเป็นการค้าในปัจจุบันก็มักมีพันธุ์กรรมที่มาจากอ้อยชนิดนี้ ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงประวัติและถิ่นกำเนิดดั้งเดิมของอ้อยจึงหมายถึงอ้อยชนิดนี้เสมอ

๒. อ้อยป่าแถบร้อน (*Saccharum spontaneum* L.) พบทั่วไปในแถบร้อนและชุ่มชื้น มีอยู่หลายร้อยชนิดแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิด แต่มีลักษณะที่สำคัญคล้ายคลึงกันคือ มีอายุหลายปี ขึ้นอยู่เป็นกอ มีลำต้นใต้ดิน ลำต้นเหมือนดิน ผอมและแข็ง ไล่กลวง มีความหวานน้อย ในประเทศไทยเรียกว่า แคมพงหรืออ้อยป่า (wild cane)

๓. อ้อยอินเดีย (*Saccharum barberi* Jeswiet) เป็นอ้อยที่มีถิ่นกำเนิดในอินเดียตอนเหนือ นักวิชาการเชื่อกันว่าเป็นอ้อยที่เกิดจากการผสมผสานตามธรรมชาติระหว่างอ้อยปลูกและอ้อยป่าแถบร้อน อ้อยพวกนี้มีลำต้นเล็ก ใบเล็ก ข้อโป่ง มีความหวานสูง เปลือกและเนื้อนิ่ม อ้อยชาไกในประเทศไทยอาจจัดเป็นอ้อยจำพวกนี้

๔. อ้อยป่านิวกินี (*Saccharum robustum* Brandes et Jeswiet Ex Grassl) เป็นอ้อยป่าแถบเกาะนิวกินี เปลือกแข็ง ไล่ฟาม มีลำต้นใหญ่ แข็งแรง อาจสูงถึง ๑๐ เมตร มีความหวานต่ำ ชาวเกาะใช้ปลูกทำรั้ว อ้อยชนิดนี้ไม่พบว่ามีในประเทศไทย นักวิชาการเชื่อกันว่าเป็นต้นตระกูลของอ้อยปลูกดั้งเดิม

นอกจากนี้ยังมีอ้อยจีน ที่มีลำต้นแข็ง ทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม น้ำตาลซูโครสค่อนข้างสูง และต้านทานต่อโรคบางชนิด แต่ผลผลิตมักจะต่ำมาก อ้อยจีนเป็นอ้อยที่ออกดอกน้อยและมักเป็นหมัน แต่ทั้งนี้พันธุ์อ้อยที่ปลูกเป็นการค้าเพื่ออุตสาหกรรมน้ำตาลส่วนใหญ่ในปัจจุบัน เป็นพันธุ์ลูกผสมที่เกิดจากการผสมระหว่าง *S. officinarum* กับชนิดอื่นในสกุล *Saccharum* ที่เป็นอ้อยป่า เช่น *S. spontaneum* และ *S. robustum* และในสกุลใกล้เคียงกัน

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

สภาพอากาศ มีปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑. ความชื้น เมื่อความชื้นในอากาศหรือความชื้นสัมพัทธ์สูง จะมีผลให้อ้อยใช้น้ำในดินน้อยลงและช่วยให้กิจกรรมการสังเคราะห์แสงดำเนินไปได้ด้วยดี เนื่องจากปากใบยังคงเปิดตามปกติ

๒. ความเร็วลม มีอิทธิพลต่อการถ่ายเททางอากาศภายในแปลงอ้อย อ้อยจะสามารถเจริญเติบโตได้ดีขึ้นเมื่อมีลมอ่อนๆ พัดผ่าน ส่วนลมที่พัดแรงจะทำให้อ้อยคายน้ำมากขึ้น และสูญเสียน้ำในลำต้นเร็ว หากดินมีน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการของอ้อยจะมีผลให้ใบอ้อยเหี่ยวได้ และลมที่แรงมากๆ จะทำให้ใบอ้อยฉีกขาดเสียหายได้

๓. ฝน อ้อยต้องการน้ำตั้งแต่ปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยว ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิลิตร ปริมาณน้ำที่ได้มาจากแหล่งน้ำชลประทานและน้ำฝน อย่างไรก็ตามพื้นที่ปลูกอ้อยของเกษตรกรส่วนใหญ่มักอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ความต้องการน้ำของอ้อยจะมากหรือน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับระยะการเจริญเติบโต อ้อยที่ปลูกใหม่ต้องการน้ำเพื่อ การงอกน้อยมาก แต่เมื่ออ้อยเจริญเติบโตมากขึ้นจะต้องการน้ำมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นในเขตปลูกอ้อยโดยอาศัยน้ำฝนจึงจำเป็นต้องจัดการปลูกอ้อยให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำฝน

๔. แสง อ้อยเป็นพืชที่ต้องการแสงแดดมาก ในสภาพที่มีปริมาณแสงแดดและความยาวของช่วงแสงมากจะทำให้อ้อยเจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตและคุณภาพสูง สภาพแวดล้อมในประเทศไทยโดยทั่วไปมีแสงแดดเพียงพอ กับความต้องการของอ้อย แต่จะแตกต่างกันบ้างในเรื่องปริมาณเมฆและจำนวนชั่วโมงที่มีแสงแดด

๕. อุณหภูมิ การเจริญเติบโตของอ้อยเริ่มตั้งแต่งอกจนถึงอายุประมาณ ๗ เดือน ต้องการอุณหภูมิสูง ๓๐-๓๕ องศาเซลเซียส แต่เมื่อถึงช่วงที่อ้อยแก่หรือมีอายุมากกว่า ๗ เดือน อ้อยต้องการอุณหภูมิต่ำ ๑๘-๒๔ องศาเซลเซียส เพื่อการสะสมน้ำตาลและควรมีเวลานานอย่างน้อย ๔-๖ สัปดาห์ ซึ่งจะช่วยให้อ้อยหวานยิ่งขึ้น อุณหภูมิกลางวันและกลางคืนนับว่ามีความสำคัญมากโดยเฉพาะในระยะที่เริ่มสุก ในระยะนี้ถ้าอุณหภูมิกกลางวันสูงเกินไปจะทำให้การสร้างน้ำตาลน้อยลง เนื่องจากปากใบเปิดไม่เต็มที่และเป็นอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายน้ำตาลจากใบไปยังลำต้น การที่อุณหภูมิในช่วงเวลากลางคืนต่ำจะช่วยให้การเคลื่อนย้ายน้ำตาลจากใบสู่ลำต้นได้ดีขึ้นและทำให้การหายใจเกิดขึ้นน้อยด้วย โดยการหายใจเป็นกระบวนการใช้น้ำตาลสร้างขึ้นในตอนกลางวัน

ฤดูปลูก

ฤดูปลูก การปลูกอ้อยตามแหล่งปลูกต่างๆ ในประเทศไทยนั้นฤดูปลูกที่เหมาะสมแตกต่างกันไปตามสภาพดินและภูมิอากาศ ปลูกอ้อยในเขตอาศัยน้ำฝนอาจแบ่งออกเป็น ๒ ฤดูปลูก คือ ฤดูปลูกอ้อยต้นฝน กับฤดูปลูกอ้อยปลายฝน ซึ่งทั้งสองฤดูปลูกมีช่วงเวลา ข้อดีและข้อเสียต่างกัน ดังนี้

ฤดูปลูกอ้อยต้นฝน อยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม การปลูกอ้อยได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับการตกของฝน หากปีใดมีฝนตกเร็วก็สามารถปลูกอ้อยได้เร็ว แต่ถ้าปีใดฝนตกช้าการปลูกอ้อยก็ต้องเลื่อนออกไป การปลูกอ้อยต้นฝนมักจะสุกแก่ยังไม่เต็มที่เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว เนื่องจากอ้อยมีช่วงเวลาในการเจริญเติบโตน้อยกว่า ๑๒ เดือน ทำให้อ้อยมีความหวานต่ำ ดังนั้นจึงควรเลือกพันธุ์อ้อยที่เหมาะสมสำหรับปลูกในฤดูฝน โดยควรเป็นพันธุ์ที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นและสามารถให้ความหวานได้เร็ว

ฤดูปลูกอ้อยปลายฝนหรืออ้อยข้ามแล้ง มักปลูกระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ การปลูกอ้อยปลายฝนนอกจากจะให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดีแล้ว ยังประหยัดค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืช ในปัจจุบันการปลูกปลายฝนกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นทั่วทุกภาค ในพื้นที่ปลูกที่ขาดน้ำชลประทาน การปลูกข้ามแล้งจะให้ผลดีกว่าปลูกต้นฝน ทั้งนี้เพราะการปลูกข้ามแล้งเป็นการใช้น้ำฝนอย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือ การเจริญเติบโตของอ้อยเป็นไปอย่างเหมาะสมกับการตกของฝนและเวลาเก็บเกี่ยวอ้อย อ้อยปลูกข้ามแล้งจะเจริญเติบโตอย่างช้าๆ ในฤดูแล้ง แต่เมื่อได้รับน้ำฝนก็จะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยทันที ภายหลังจากหมดฝนอ้อยก็เติบโตเต็มที่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ในเดือนมกราคมหรือเดือนกุมภาพันธ์

โรคและการป้องกันกำจัด

การปลูกอ้อยนอกจากควรใช้พันธุ์อ้อยดี มีการเกษตรกรรมและการดูแลรักษาที่ดีแล้ว การป้องกันให้อ้อยปราศจากโรคที่จะเข้ามาทำลายทำให้ผลผลิตและคุณภาพลดลง โรคที่เป็นปัญหาสำคัญของอ้อยส่วนมากเกิดจากเชื้อรา ไรสา ไฟโตพลาสมา และแบคทีเรีย โดยมีรายละเอียดดังนี้

โรคใบขาว (white leaf)

เชื้อสาเหตุ เชื้อไฟโตพลาสมา ชื่อเดิมคือ มายโคพลาสมา

อาการ พบทั้งอ้อยปลูกและอ้อยตอ ใบอ้อยจะเปลี่ยนเป็นสีขาว ขาวปนเหลือง หรือเหลืองอ่อน ใบแคบเรียวเล็ก โดยในอ้อยปลูกใหม่จะแสดงอาการให้เห็นตั้งแต่อ้อยเริ่มงอกโผล่พ้นดิน สำหรับต้นอ้อยที่แก่แล้ว ส่วนยอด. จะเปลี่ยนเป็นสีขาว ตาข้างที่แตกออกมามีสีขาว ในอ้อยตอจะเห็นอ้อยแตกหน่อมากผิดปกติ หน่อที่งอกออกมาใหม่มีสีขาว ลำต้นเล็กแกร็น คล้ายกอตะไคร้

การแพร่ระบาด เพลี้ยจักจั่นเป็นพาหะเชื้อโรคที่สำคัญ เชื้อโรคสามารถสะสมอยู่ในท่อนพันธุ์ได้ การนำท่อนพันธุ์ที่มีเชื้อโรคไปปลูกก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคระบาดของโรคนี้ได้ โดยทั่วไปโรคนี้ทำให้ผลผลิตลดลง ๕๐-๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ นอกจากผลผลิตลดลงแล้ว โรคนี้ยังมีความเสียหายหรือซีซีเอส ลดลงอีกด้วย

การป้องกันกำจัด

๑. ปลุกอ้อยพันธุ์ต้านทาน เช่น F๑๕๒ และ F๑๕๕
๒. ใช้ท่อนพันธุ์ที่ปราศจากโรค โดยคัดเลือกพันธุ์จากแหล่งที่ไม่มีโรคระบาด
๓. เมื่อพบต้นอ้อยที่เป็นโรคใบขาวก็ให้ขุดออกแล้วนำไปเผาทิ้ง เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่กระจายไปยังอ้อยต้นอื่น
๔. ควรกำจัดวัชพืชในแปลงอ้อยอย่างสม่ำเสมอ เช่น หญ้าขจรจบ หญ้าปากควาย หญ้าแพรก หญ้าตีนดิน หญ้าชันอากาศ หญ้ามาเลเซีย หญ้าพง แคม และอ้อยเลาหรืออ้อยป่า
๕. หากอ้อยเป็นโรคมามากกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ควรไถทิ้งแล้วปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนชั่วคราว เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถังพุ่ม ปอเทือง โสน ฝ้าย พริก และสับปะรด
๖. หากไม่แน่ใจว่าท่อนพันธุ์ที่ได้มามีเชื้อโรคหรือไม่ ให้แช่ท่อนพันธุ์ในน้ำอุ่น ๕๔ องศาเซลเซียส นาน ๓๐ นาที โดยผสมสารปฏิชีวนะ tetracycline hydrochloride ความเข้มข้น ๒๕๐ ppm หรือใช้สารละลายยาออร์โอมัยซิน ๒๐๐ ppm แช่นาน ๗๒ ชั่วโมง

โรคสีแดง หรือ ลำต้นเน่าแดง (red rot)

เชื้อสาเหตุ เชื้อรา Colletotrichum falcatum

อาการ สามารถเกิดโรคกับอ้อยได้ทุกระยะการเจริญเติบโต ตั้งแต่งอกจนถึงเก็บเกี่ยว หากเป็นระยะที่อ้อยเริ่มงอกจะให้ความงอกต่ำ แต่ถ้าเป็นกับอ้อยที่เจริญเติบโตจนมีลำตัวแล้ว เมื่อผ่าลำต้นจะเห็นเนื้ออ้อยข้ามน้ำตาลปนแดงสลับขาว มีกลิ่นเหม็น ใบที่ยอดเหลือง ถ้าเป็นมากจะทำให้อ้อยตายทั้งต้น

การแพร่ระบาด สปอร์ของเชื้อโรคปลิวไปตามลม กระเด็นไปตามหยดน้ำฝน หรือแพร่ระบาดไปกับท่อนพันธุ์ที่มีเชื้อโรคสะสมอยู่ มีกระบาดอย่างรุนแรงกับอ้อยพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค เช่น อีเหี่ยว F๑๔๐ ชัยนาท๑ Co๗๗๕ F๑๕๔ K๘๔-๖๙ และเกษตรศาสตร์ ๕๐ การระบาดในระยะงอกของทั้งอ้อยปลูกและอ้อยต่อ จะทำให้จำนวนกอต่อไร่ลดลง ซึ่งมีผลให้ผลผลิตอ้อยลดลง ส่วนการระบาดในระยะที่อ้อยเจริญเติบโตเป็นลำต้นแล้วจะทำให้ทั้งผลผลิตและน้ำตาลลดลง

การป้องกันกำจัด

๑. ปลุกอ้อยพันธุ์ต้านทาน เช่น Ragnar Q๘๓ อุทอง๑ F๑๕๖ K๘๔-๒๐๐ และ ๘๐-๑-๑๒๘
๒. หากมีพื้นที่ปลูกมาก ไม่ควรปลูกอ้อยเพียงพันธุ์เดียวในพื้นที่ทั้งหมด ควรแบ่งแปลงปลูกอ้อยหลายพันธุ์เพื่อลดความเสี่ยงจากการระบาดของโรค
๓. ควรใช้ท่อนพันธุ์ที่สมบูรณ์และปลอดโรคจากแหล่งที่ไม่มีโรคระบาด
๔. แช่ท่อนพันธุ์ในสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น บีโนมิล นาน ๓๐ นาทีก่อนปลูก

โรครากและลำต้นเน่า (root and stem rot)

เชื้อสาเหตุ เชื้อรา ๒ ชนิด เข้าทำลายร่วมกันคือ *Colletotrichum falcatum* และ *Fusarium moniliforme*

อาการ เริ่มแรกจะเห็นใบขอบล่างของต้นอ้อยเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หรือเหลืองส้มตามความยาวของใบ แผ่นใบยังมีสีเขียวอยู่ หลังจากนั้นไม่นานจะแห้งตายทั้งใบ โดยเริ่มแห้งตายจากใบล่างขึ้นไปยังใบที่อยู่ส่วนยอด ดังนั้นอ้อยที่กำลังแตกกอหรือโตเต็มที่ เมื่อเป็นโรคนี้อาจจะแห้งตายทั้งลำ และลูกกลามจากต้นหนึ่งไปยังอีกต้นหนึ่ง ในที่สุดจะแห้งตายทั้งกอภายใน ๔-๖ สัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่าลำต้นจะหักพับบริเวณข้อ ระบบรากจะเน่าเป็นรอยแผลสีน้ำตาลหรือดำ ไม่มีกลิ่นเหม็น เมื่อผ่าลำต้นที่เป็นโรคตามยาวจะเห็นเนื้ออ้อยเป็นสีน้ำตาลหรือสีแดง ในกรณีที่เป็นโรครุนแรงจะสังเกตเห็นเส้นใยของเชื้อโรคมืดขาวอมเทาอย่างชัดเจน

การแพร่ระบาด เชื้อโรคนี้สามารถอยู่ในดินได้นาน จึงแพร่ระบาดไปกับดิน น้ำฝน หรือน้ำชลประทาน โดยจะแพร่ระบาดไปตามทิศทางการไหลของน้ำในร่องอ้อย นอกจากนี้เชื้อโรคยังสามารถติดไปกับท่อนพันธุ์อ้อยได้อีกด้วย กรณีที่ปลูกโดยใช้อ้อยพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค และสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเชื้อโรค จะทำให้มีการระบาดอย่างรุนแรงและรวดเร็วมาก อ้อยอาจจะเน่าตายทั้งแปลงภายในเวลา ๒-๔ สัปดาห์ ทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตอ้อยได้เลย

การป้องกันกำจัด

๑. ปลูกอ้อยพันธุ์ต้านทาน เช่น F๐๐๔ F๐๕๖ และ K๘๒-๖๕
๒. ปรับปรุงดินก่อนปลูกโดยเตรียมดินให้ร่วน การระบายน้ำดี ปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์และหากปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัดก็ควรใส่ปูนขาวเพื่อลดความเป็นกรดของดิน
๓. ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืชฉีดทำลายเชื้อโรคในดิน เช่น บีโนมิล เข้มข้น ๒ ppm ร่วมกับแมนโคเซ็ป ๒๕๐ ppm

โรคเหี่ยวเน่าแดง

เชื้อสาเหตุ เชื้อโรค ๓ ชนิด คือ *Colletotrichum falcatum* และ *Fusarium moniliforme* และ *Cephalosporium* sp. โดยที่เชื้อ *Cephalosporium* sp. จะเข้าทำลายหลังจากที่เชื้อโรค ๒ ชนิดแรกเข้าทำลายแล้ว

อาการ เกิดโรคกับอ้อยได้ทุกระยะการเจริญเติบโต เชื้อสามารถเข้าสู่ท่อนพันธุ์ทางตา ถ้าเป็นในระยะที่อ้อยเริ่มงอกจะทำให้ความงอกต่ำ การเข้าทำลายในระยะแรกของการเจริญเติบโตจะทำให้ใบอ้อยเหลืองและขอบใบแห้ง หลังจากให้อ้อยเจริญเติบโตมากขึ้นจนถึงระยะเก็บเกี่ยว จะสังเกตเห็นกออ้อยเหี่ยวแห้งและยืนต้นแห้งตายอย่างฉับพลัน เมื่อผ่าลำต้นจะเห็นเนื้ออ้อยช้ำเน่าเป็นสีแดงหรือสีเทาคล้ายสาบขาวเป็นจ้ำ และมีกลิ่นเหม็น

การแพร่ระบาด สปอร์ของเชื้อโรคแพร่กระจายโดยอาศัยลม ฝน และน้ำชลประทาน หรือแพร่ระบาดไปกับท่อนพันธุ์อ้อยที่มีเชื้อโรคสะสมอยู่ มีระบาดอย่างรุนแรงกับพันธุ์อ้อยที่อ่อนแอต่อโรค เช่น อีเหี่ยว F๐๔๐ ชัยนาท ๑ Co๗๕ F๐๕๔ K๘๔-๖๙ และเกษตรศาสตร์ ๕๐ เชื้อโรคสามารถเข้าสู่ลำต้นอ้อยได้หลายทาง เช่น ตา โคนต้น รอยแตกของโคนต้น และรอยหนอนเจาะ การระบาดในระยะงอกของอ้อยปลูกและอ้อยโต จะทำให้จำนวนกอต่อไร่ลดลงซึ่งมีผลให้ผลผลิตอ้อยลดลง ส่วนการระบาดในระยะที่อ้อยเจริญเติบโตเป็นลำต้นแล้วจะทำให้ทั้งผลผลิตและน้ำตาลลดลง หากระบาดรุนแรงมาก บางครั้งจะไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เลย

การป้องกันกำจัด

๑. ปลุกอ้อยพันธุ์ต้านทาน เช่น Ragnar Q๘๓ F๑๕๖ K๘๔-๒๐๐ และ ๘๐-๑-๑๒๘
๒. หากมีพื้นที่ปลูกมาก ไม่ควรปลูกอ้อยเพียงพันธุ์เดียวในพื้นที่ทั้งหมด ควรแบ่งปลูกอ้อยหลายพันธุ์ เพื่อลดความเสี่ยงจากการระบาดของโรค
๓. ควรใช้ท่อนพันธุ์ที่สมบูรณ์และปลอดโรค จากแหล่งที่ไม่มีการระบาดของโรค
๔. แช่ท่อนพันธุ์ในสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น บีโนมิล นาน ๓๐ นาทีก่อนปลูก
๕. ควรไถแปลงอ้อยที่เป็นโรคทิ้ง และคราดตออ้อยเก่าออกมาจากแปลงแล้วเผาทิ้งเพื่อทำลายเชื้อที่ติดอยู่ในซากตอเก่า
๖. ปลูกพืชชนิดอื่นสลับระยะหนึ่ง หรือพักดินตากทิ้งไว้นานมากกว่า ๓ เดือน ก่อนปลูกอ้อยใหม่
๗. หากดินที่ใช้ปลูกอ้อยเป็นดินกรดควรใส่ปูนขาวเพื่อปรับระดับ pH ให้สูงขึ้น

โรคเขม่าดำ หรือ แส้ดำ (smut)

เชื้อสาเหตุ เชื้อรา *Ustilago scitaminea* Syd.

อาการ บริเวณส่วนยอดจะผิดปกติ เป็นก้านกลมแข็งเล็กยาวคล้ายแส้สีดำ ตออ้อยที่เป็นโรครุนแรงจะแตกหน่อมาก และแคะแกร็นคล้ายกอตะไคร้ ทุกยอดจะสร้างแส้สีดำแล้วแห้งตายทั้งกอ อ้อยพันธุ์ต้านทานโรคที่ปลูกปีแรกอาจมีอาการแส้ดำเพียงบางยอด การเติบโตปกติ ส่วนพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคจะมีการลำต้นพอมเพรียว ใบเล็กแคบยาวคล้ายหญ้า มีจำนวนลำที่สามารถให้ผลผลิตได้น้อยมาก ความรุนแรงของโรคจะมากขึ้นในอ้อยตอ

การแพร่ระบาด สปอร์ของเชื้อระบาดโดยปลิวตามลมหรือติดไปกับน้ำฝน เชื้อโรคสามารถอาศัยอยู่ในชิ้นส่วนต่างๆ ของอ้อย จึงสามารถแพร่ระบาดผ่านทางท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคหรืออาจติดอยู่กับตออ้อยเก่าในแปลง เชื้อโรคนี้สามารถอาศัยอยู่ในดินที่แห้งได้นาน เชื้อโรคที่อยู่ในดินสามารถเข้าทำลายอ้อยได้ ทำให้อ้อยเกิดโรคโดยเฉพาะในอ้อยตอ อ้อยที่เป็นโรคจะแห้งตายทุกระยะการเจริญเติบโตทำให้มีจำนวนลำต่อพื้นที่ลดลง อ้อยที่เป็นโรคนี้ผลผลิตจะลดลง ๗๐-๗๕ เปอร์เซ็นต์ ความหวานลดลง ๑๐-๒๘ เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของโรค ส่วนมากพบกับอ้อยตอมากกว่าอ้อยปลูกใหม่ โดยผลผลิตอ้อยลดลงมาก หากใช้พันธุ์ที่อ่อนแอปลูก เช่น N๘๓๑๐ CP๔๗-๑๙๓ Q๘๑ Q๑๐๑ และอีเหี่ยว

การป้องกันกำจัด

๑. ปลุกอ้อยพันธุ์ต้านทาน เช่น Ragnar F๑๔๐ F๑๕๔ หรือพันธุ์อ้อยต้านทานต่อโรคปานกลาง เช่น Pindar และ Q๘๓
๒. ควรปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์ที่ไม่เป็นโรค
๓. ขุดกออ้อยที่เป็นโรคออกจากแปลง โดยพยายามอย่าให้สปอร์ฟุ้งกระจาย
๔. ในกรณีที่เป็นโรคอย่างรุนแรงอาจปลูกพืชชนิดอื่น หมุนเวียนระยะหนึ่ง ก่อนที่จะปลูกอ้อยอีกครั้งหนึ่งในฤดูถัดไป
๕. แช่ท่อนพันธุ์อ้อยในสารกำจัดเชื้อราก่อนนำไปปลูก เช่น ไตรอะไดม์ฟอน ๕๐๐ ppm นาน ๓๐ นาที หรือฟอร์เมไฮโดร ๑% นาน ๒ ชั่วโมง หรือ methoxyethyl mercury chloride ๐.๑% นาน ๔ นาที หรือบอร์โดมิกเจอร์ ๔:๔:๕๐ (ปูนขาว : จุนสี : น้ำ) นาน ๕ นาที

โรคราสนิม (rust)

เชื้อสาเหตุ เชื้อรา Puccinia melanocephala

อาการ มักเกิดกับใบแก่มากกว่าใบอ่อน ใบที่เป็นโรคในระยะแรกจะเป็นจุดเหลืองๆ เมื่อเป็นโรคมากขึ้นจะขยายไปตามแนวยาวของใบ มีการขยายตัวด้านกว้างบ้างเล็กน้อย ต่อมาจุดตรงกลางจะกลายเป็นสีสนิม แห้งและตายก่อนกำหนด พันธุ์อ้อยที่อ่อนแอต่อโรคนี้คือ Q๘๓ อาจพบโรคบ้างในอ้อยพันธุ์ F๑๗๓ H๔๘-๓๑๖๖ และสุพรรณ๑

การแพร่ระบาด สปอร์ของเชื้อจะระบาดโดยอาศัยลมและฝน ทำให้ผลผลิตและคุณภาพอ้อยลดลงเนื่องจากใบที่เป็นแหล่งสังเคราะห์แสงถูกทำลาย ทำให้พื้นที่ใบลดลง

การป้องกันกำจัด

๑. ใช้พันธุ์อ้อยที่ต้านทาน เช่น F๑๔๐ Pindar และRagnar
๒. หากมีพื้นที่ปลูกมาก ไม่ควรปลูกอ้อยพันธุ์ Q๘๓ เพียงพันธุ์เดียวในพื้นที่ทั้งหมด ควรแบ่งแปลงปลูกอ้อยหลายพันธุ์ เพื่อลดความเสี่ยงจากการระบาดของโรค
๓. ทำลายใบอ้อยที่เป็นโรคด้วยการเผาทำลาย

โรคใบด่าง หรือ ใบลาย (mosaic)

เชื้อสาเหตุ เชื้อไวรัสท่อนยาวคด ชื่อ Sugarcane Mosaic Virus (SCMV)

อาการ ใบมีสีเขียวที่ปกติหรือสีเขียวย่อมน บนแผ่นใบมีอาการต่างเป็นขีดใสสั้นๆ ตามความยาวใบ กระจายอยู่ทั่วไปบนพื้นที่ใบอ้อย รอยด่างดำที่ติดกันจะทำให้เห็นรอยด่างมีขนาดใหญ่ขึ้น เชื้อบางสายพันธุ์สามารถทำให้แผ่นใบอ้อยเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลได้ มักเห็นได้ชัดเจนบนใบอ่อนมากกว่าใบแก่ อ้อยบางพันธุ์ที่มีอ่อนแอต่อโรคมักจะมีลำต้นเตี้ย แคระแกร็น และมีขนาดเล็ก อ้อยพันธุ์ที่อ่อนแอ คือ อ้อยเขียวพันธุ์มอริเชียส พบแผลด่างขาวบนลำต้นสีน้ำตาลเข้มของผิวเปลือกปกติ ลักษณะแผลไม่แน่นอน

การแพร่ระบาด โรคนี้สามารถติดไปกับท่อนพันธุ์ได้ พันธุ์อ้อยที่ปลูกอยู่ในประเทศไทยมักพบโรคนี้ระบาดอยู่หลายพันธุ์ โอกาสที่โรคจะติดไปกับท่อนพันธุ์จึงมีสูงมาก นอกจากติดไปกับท่อนพันธุ์แล้ว ยังสามารถติดไปกับเครื่องมือต่างๆ ในไร่อ้อย เช่น มีดตัดอ้อย และรถแทรกเตอร์ มีเพลี้ยอ่อนหลายชนิด มวน และเหาพืชบางชนิด ซึ่งเป็นแมลงที่ดูดกินน้ำเลี้ยงที่เป็นพาหะนำโรคไปยังต้นอ้อยปกติ ทำให้ผลผลิตและความหวานอ้อยลดลง และเนื่องจากเชื้อโรคกระจายอยู่ทั่วทุกส่วนของลำต้น การนำท่อนพันธุ์ไปขยายพันธุ์ต่อจะทำให้ต้นอ้อยที่เกิดใหม่เป็นโรคได้

การป้องกันกำจัด

๑. ปลูกอ้อยโดยใช้พันธุ์ต้านทาน
๒. ควรปลูกอ้อยที่ปราศจากโรค โดยไม่นำพันธุ์มาจากแหล่งปลูกที่มีโรคระบาด หรือขยายพันธุ์อ้อยที่ปราศจากโรคไว้ใช้เอง
๓. ถ้าพบต้นอ้อยที่เป็นโรคให้ขุดกออ้อยที่เป็นโรคทิ้ง ควรทำในอ้อยปลูกใหม่จะทำได้ง่าย ซึ่งช่วยกำจัดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่จะเกิดกับอ้อยปลูกและอ้อยต่อ
๔. ทำความสะอาดบริเวณโดยรอบแปลงอ้อย กำจัดวัชพืชอาศัยของเพลี้ยอ่อน

โรคใบด่างแถบขาว (white stripe mosaic)

เชื้อสาเหตุ เชื้อไวรัสทรงกลม ชื่อ Brome Mosaic Virus

อาการ อ้อยจะมีอาการใบด่าง เกิดได้ทั้งใบอ่อนและใบแก่ เป็นแถบขาวใหญ่กระจายทั่วทั้งใบ หรือด่างเป็นแถบๆ เรียงขนานกันตามความยาวของใบ บางครั้งอาจพบแถบสีขาวสลับเขียว หรือแถบเขียวปนเหลือง หรือสีค่อนข้างเทาเหลือง หากเป็นโรครุนแรงต้นอ้อยจะแคระแกร็น แตกกอมาก แต่ลำต้นโดยส่วนใหญ่จะไม่โต จึงมีลำที่ตัดเข้าโรงงานน้อยมาก

การแพร่ระบาด เชื้อโรคติดไปกับท่อนพันธุ์ได้ และยังสามารถติดไปกับเครื่องมือต่างๆ ในไร่อ้อยได้ เช่น มีดตัดอ้อย และรถแทรกเตอร์ โรคนี้ไม่ถ่ายทอดทางเปลือยอ่อน หากเป็นโรคอย่างรุนแรง ลำต้นอ้อยจะแคระแกร็น ผลผลิตอ้อยลดลงมาก

การป้องกันกำจัด

๑. การปลูกอ้อยที่ปราศจากโรค ไม่นำพันธุ์จากแหล่งปลูกที่มีโรคระบาดมาใช้ปลูก
๒. ตรวจสอบแปลงอ้อยอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบต้นอ้อยที่เป็นโรคให้ขุดกออ้อยมาเผาทำลาย
๓. ทำความสะอาดบริเวณโดยรอบแปลงอ้อย กำจัดวัชพืชที่เป็นพืชอาศัยโรคนี้ หย้าบางชนิดแสดงอาการโรคใบด่างแถบขาวของอ้อย ได้แก่ หย้าขนาดเล็ก หย้านกสีชมพู และตะไคร้

การปลูก

การเตรียมดิน พื้นที่ที่จะใช้อ้อยควรไถดินไม่ควรมีต้นไม้อายุขึ้นบัง เพื่อเปิดโอกาสให้อ้อยได้รับแสงแดดอย่างเต็มที่ ในกรณีที่ต้องการวางแผนให้น้ำแบบร่องปลูก พื้นที่ควรมีความลาดเทเพียงพอที่จะสามารถให้น้ำได้สะดวก อ้อยเป็นพืชที่ปลูกเพียงครั้งเดียวแต่สามารถไว้ต่อ และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้หลายครั้งโดยไม่ต้องปลูกใหม่ ความยาวนานของการไว้ต่อนอกจากจะขึ้นอยู่กับพันธุ์อ้อยแล้ว การเตรียมดินก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยการเตรียมดินสำหรับปลูกอ้อยมีหลักการสำคัญคือ ต้องไถดินให้ลึกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ปลูกอ้อยปลายฝน แต่ถ้าปลูกอ้อยต้นฝนก็ไม่จำเป็นต้องไถให้ดินแตกมากนัก การไถดินแตกละเอียดเกินไปจะทำให้หน้าดินเกาะกันเป็นแผ่น เมื่อฝนตกมักเกิดการไหลบ่าท่วมผิวดินมากขึ้นและน้ำซึมลงใต้ดินได้น้อยลง

เครื่องมือประกอบการไถที่ใช้กันมากในไร่อ้อย คือ ไถจาน ทั้งแบบ ๓ จาน หรือ ๗ จาน การใช้ไถจานจะสามารถไถกลบดินได้ดี แต่มักมีปัญหาสำคัญอยู่ที่ไถดินได้ตื้นกว่าไถหัวหมู หากมีตอไม้ กววด และหินจะทำให้เครื่องมือเสียหายง่ายและมักเสียเวลาทำงานมาก ก่อนใช้ไถชนิดนี้จึงควรเก็บกววด หิน และตอไม้ออกจากแปลงเพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเครื่องมือ ในพื้นที่ที่มีการปลูกอ้อยมาเป็นเวลานาน และมีเครื่องจักรกลเข้าทำงานในแปลงบ่อยๆ ทำให้เกิดการอัดตัวของดินจนเป็นชั้นดินดานแข็งล้า ควรมีการไถระเบิดชั้นดินดาน ซึ่งไถดินได้ลึกไม่ต่ำกว่า ๔๐ เซนติเมตร จะช่วยให้รากอ้อยหยั่งลงไปดินได้ลึกยิ่งขึ้น ทำให้อ้อยสามารถใช้น้ำใต้ดินได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ อาจพบว่าดินดานบนมักจะแน่นมาก มีผลให้ปัจจัยในดินที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของอ้อยซึ่งได้แก่ น้ำ อากาศ และอินทรีย์วัตถุอยู่ในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสม การเตรียมดินและปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยการไถพรวนที่เหมาะสม และการเติมอินทรีย์วัตถุลงในดิน เพื่อช่วยให้ดินร่วนซุยขึ้น อินทรีย์วัตถุที่ใช้เติมลงในแปลงอ้อยมีหลายชนิด เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด กากตะกอนของหม้อกรองจากโรงงานขานอ้อยและการไถกลบ

อ้อยเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีระดับความเป็นกรดเป็นด่างในช่วง ๖.๐ - ๗.๕ ดินปลูกอ้อยที่ใส่ปุ๋ยเคมีมาเป็นเวลานานอาจทำให้ดินมีปฏิกิริยาเป็นกรดได้ ถ้าหากระดับความเป็นกรดสูงเกินไปหรือมี pH ต่ำจะทำให้ธาตุอาหารพวกฟอสฟอรัส แคลเซียม และแมกนีเซียม อยู่ในรูปที่ไม่ละลายน้ำซึ่งทำให้อ้อยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเจริญเติบโตได้ ขณะที่ธาตุอาหารอีกกลุ่มหนึ่ง คือ เหล็ก ทองแดง แมงกานีส สังกะสี และอะลูมิเนียม จะละลายออกมาอยู่ในสารละลายดินมากเกินไปจนอยู่ในระดับที่เป็นพิษกับอ้อยได้ การจัดการดินที่เป็นกรดสามารถทำได้โดยการใส่ปูนขาวลงในดิน ซึ่งนอกจากจะช่วยลดระดับความเป็นกรดของดินแล้ว ยังเพิ่มธาตุอาหารพืชโดยเฉพาะแคลเซียมให้แก่ดินด้วย ในทางกลับกันมีดินที่ใช้ปลูกอ้อยบางชุดที่มีปฏิกิริยาเป็นด่างมากหรือมี pH สูงเกินไป จะทำให้ธาตุอาหารจำพวกเหล็ก ทองแดง แมงกานีส และสังกะสี เปลี่ยนไปอยู่ในรูปที่ไม่ละลายน้ำพืชก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้นอกจากนี้ปฏิกิริยาดินยังอาจทำให้สมดุลของปริมาณจุลินทรีย์ในดินเปลี่ยนแปลงจนทำให้เกิดโรคระบาดกับอ้อยได้ การปรับระดับความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมจะสามารถทำให้อ้อยเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วและให้ผลผลิตสูง

การยกร่องปลูกอ้อย เป็นวิธีการที่ช่วยการปฏิบัติงานสะดวกมากขึ้นทั้งในการปลูก การให้น้ำ และการระบายน้ำ ซึ่งจะช่วยให้รากอ้อยสามารถหยั่งลึกลงไปดิน ทำให้ลำต้นไม่ล้มง่าย การยกร่องควรวางแนวร่องขวางแนวลาดเอียงของพื้นที่ เพื่อลดการพัดพาของดินเนื่องจากน้ำและทำให้ซึมลงดินได้ดีขึ้น การปลูกอ้อยปลายฝนต้องไถให้ลึกและยกร่องให้สูง ภายหลังจากการยกร่องเสร็จควรปลูกอ้อยทันที อย่าเปิดร่องไว้นานเพื่อป้องกันการสูญเสียความชื้นจากดิน การปลูกอ้อยลึกจะช่วยให้อ้อยทนแล้งได้ดี ผลผลิตสูง และไว้ต่อได้นานกว่าอ้อยที่ปลูกตื้น

การเตรียมวัสดุปลูก

การเลือกใช้พันธุ์อ้อยสำหรับปลูกนับว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการปลูกอ้อย หากเกษตรกรใช้พันธุ์ปลูกอ้อยที่ดีให้ผลผลิตและมีความหวานสูง เหมาะสมกับสภาพดินและอากาศในพื้นที่ปลูกก็จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น อ้อยที่นำเข้าจากต่างประเทศที่เกษตรกรยังนิยมปลูกกันในปัจจุบันมีอยู่หลายพันธุ์ เช่น Co๔๑๙ Co๑๑๔๘ F๑๔๐ F๑๕๔ F๑๗๖ H๔๘-๓๑๖๖ Phil๕๘๒๖๐ Phil๖๖๐๗ Phil๖๗๒๓ Pindar Q๘๓ Q๑๓๐ ROC๑ ROC๖ ROC๑๐ Triton และ Vesta ส่วนพันธุ์อ้อยที่ปรับปรุงพันธุ์ขึ้นในประเทศ เช่น K๗๖-๔ K๘๔-๒๐๐ K๘๔-๖๙ K๘๘-๖๕ K๘๘-๘๗ K๘๘-๙๒ ชัยนาท๑ อุทอง๑ อุทอง๒ อุทองแดง (๘๐-๑-๑๒๘) เกษตรศาสตร์๕๐ Kps๘๕-๑๑-๒ และ Kps๘๘-๑-๒๐ โดยทั่วไปอ้อยแต่ละพันธุ์จะสามารถปรับตัวให้ผลผลิตและคุณภาพแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น

เมื่อทราบรายชื่อพันธุ์อ้อยแล้ว เกษตรกรจำเป็นต้องทราบแหล่งที่สามารถหาพันธุ์อ้อยได้ ปัญหาหนึ่งที่มักประสบอยู่เป็นประจำก็คือ การนำพันธุ์อ้อยมาจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ มักพบปัญหาเรื่องอ้อยไม่ตรงตามพันธุ์อ่อนแอต่อโรคและแมลง หรือท่อนพันธุ์อ่อนหรือแก่เกินไป สิ่งเหล่านี้มักจะทำให้เกษตรกรประสบความล้มเหลวในการปลูกอ้อยเป็นการค้าอยู่เสมอ ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกอ้อยมาก ควรเตรียมท่อนพันธุ์โดยทำแปลงพันธุ์อ้อยด้วยตนเอง โดยนำพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้มาขยายพันธุ์ตามปริมาณความต้องการใช้พันธุ์อ้อยในแต่ละปี โดยทั่วไปพื้นที่แปลงพันธุ์อ้อย ๑ ไร่ จะได้ท่อนพันธุ์สำหรับปลูก ๑๐-๒๐ ไร่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะและอัตราการปลูก อายุและสภาพของอ้อย สำหรับเกษตรกรที่จำเป็นต้องหาท่อนพันธุ์อ้อยจากแหล่งอื่นมีข้อสังเกตในการเลือกพันธุ์อ้อยดังนี้คือ

๑. อ้อยที่ใช้ทำพันธุ์ควรเป็นอ้อยปลูกใหม่ที่มีการให้น้ำและปุ๋ยอย่างเพียงพอ ไม่ควรใช้อ้อยต่อเนื่องจากการเจริญเติบโตจะไม่ดีแล้วยังมีการสะสมของโรคและแมลงมากกว่าอ้อยปลูกใหม่อีกด้วย

๒. พันธุ์อ้อยที่ได้ควรมีลักษณะตรงตามพันธุ์ไม่มีพันธุ์อื่นปะปน

๓. พันธุ์อ้อยควรได้จากแปลงที่ปราศจากโรคและแมลงรบกวน ก่อนการซื้อต้องแน่ใจว่าพันธุ์อ้อยไม่มีโรคที่สำคัญสะสมอยู่เช่นโรคใบขาวโรคใบด่างโรคเส้ดำและโรคฟิว

๔. อ้อยต้องไม่อ่อนแอหรือแก่จนเกินไป อายุอ้อยที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นท่อนพันธุ์จะอยู่ที่ ๖-๘ เดือน ซึ่งสามารถใช้ทำพันธุ์ได้ทั้งลำ พันธุ์อ้อยที่แก่เกินไปหรือมีอายุมากกว่า ๑๒ เดือน ที่เหลือจากการตัดเข้าโรงงานมักจะงอกช้าหรือไม่ออก

๕. อ้อยต้องมีลำต้นขนาดปานกลางจนถึงใหญ่ ซึ่งจะทำให้ได้ท่อนพันธุ์อ้อยที่แข็งแรงและสามารถเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วกว่าท่อนพันธุ์ขนาดเล็ก ท่อนพันธุ์ที่ดีหมายถึง ท่อนพันธุ์ที่ปลูกแล้วงอกให้ต้นอ่อนที่แข็งแรงเติบโตและตั้งตัวได้เร็ว ส่วนสำคัญของท่อนพันธุ์คือ ตา ซึ่งเป็นส่วนที่จะงอกเกิดเป็นต้นใหม่ หากตาได้รับความเสียหายท่อนพันธุ์อ้อยก็จะไม่สามารถงอกได้ ดังนั้นเกษตรกรจึงควรจัดเตรียมท่อนพันธุ์ด้วยความระมัดระวังโดยให้ส่วนตาบอบช้ำน้อยที่สุด การขนส่งพันธุ์อ้อยควรขนส่งอ้อยทั้งลำและไม่ลอกกาบ ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายที่จะเกิดกับตาอ้อยได้ดีกว่าอ้อยที่ลอกกาบและตัดเป็นท่อนๆ แล้ว หากจำเป็นต้องเก็บท่อนพันธุ์อ้อยไว้หลายวัน ต้องกองท่อนพันธุ์ไว้ในที่ร่มและคลุมด้วยหญ้าหรือฟางแห้ง การเตรียมท่อนพันธุ์อ้อยก่อนปลูกทำโดยตัดลำต้นอ้อยเป็นท่อนๆ แต่ละท่อนมี ๓ ตา การตัดจะต้องตัดระหว่างกึ่งกลางปล้อง ระวางอย่าให้ตาได้รับความกระทบกระเทือน เนื่องจากตาอ้อยเป็นส่วนที่บอบบางมากเมื่อได้รับความกระทบกระเทือนจะมีผลทำให้ไม่งอกได้ ควรแช่ท่อนพันธุ์อ้อยด้วยสารป้องกันเชื้อราเพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าทางรอยตัดได้ และกรณีที่ไม่แน่ใจว่าท่อนพันธุ์มีโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสอยู่หรือไม่ต้องแช่ท่อนพันธุ์ในน้ำที่มีอุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๒ ชั่วโมง

วิธีการปลูกและระยะการปลูก

การปลูกอ้อยทำได้โดยใช้แรงงานคน หรือปลูกด้วยเครื่องปลูก เกษตรกรชาวไร่อ้อยรายใหญ่มักนิยมปลูกโดยใช้เครื่องปลูก ซึ่งในปัจจุบันได้พัฒนาจนมีประสิทธิภาพสูง สามารถทำงานได้รวดเร็วและปลูกได้สม่ำเสมอ เครื่องปลูกสามารถทำงานได้หลายอย่างพร้อมกัน คือ เริ่มตั้งแต่เปิดร่อง ตัดอ้อยพันธุ์ทั้งลำออกเป็นท่อน วางท่อนพันธุ์ ใส่ปุ๋ยและกลบ ในเวลา ๑ ชั่วโมงสามารถปลูกอ้อยได้ ๓ ไร่ ดังนั้นการปลูกด้วยเครื่องปลูกจึงไม่จำเป็นต้องยกทรงไถก่อนสำหรับการปลูกอ้อยโดยใช้แรงงานคนนั้น ภายหลังจากที่เตรียมดินและยกทรงเสร็จก็ควรปลูกทันที ก่อนปลูกควรใส่ปุ๋ยรองพื้น ท่อนพันธุ์อ้อยที่ใช้ควรมีตาที่สมบูรณ์ การปลูกอ้อยเป็นท่อนควรใช้ท่อนพันธุ์ ๓ ตา วางเรียงให้แต่ละพันธุ์ห่างกัน ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ส่วนการปลูกอ้อยทั้งลำให้นำอ้อยทั้งลำวางลงในร่องลำต่อลำ แล้วใช้มีดสับให้ลำต้นอ้อยขาดออกจากกัน ภายหลังจากวางท่อนพันธุ์เรียบร้อยแล้วควรกลบดินให้มีความหนาสม่ำเสมอ ถ้าปลูกอ้อยข้ามแล้งจะต้องกลบดินให้หนากว่าการปลูกอ้อยต้นฝน การปลูกอ้อยด้วยวิธีวางขวางกับร่อง จะช่วยลดความเสียหายจากน้ำที่ขังแช่ท่อนพันธุ์ ส่วนการปลูกแบบปัก ใช้ในกรณีที่ดินแข็งและมีน้ำขัง อาจปลูกโดยการปักทำมุมประมาณ ๔๕ องศา ปักให้ท่อนพันธุ์ลึกลงในดินประมาณ ๒ ใน ๓ วิธีการนี้ปัจจุบันปฏิบัติการณ์น้อยมากเนื่องจากใช้เวลามากยุ่งยากและไม่สามารถทำได้โดยใช้เครื่องมือปลูกการปลูกอ้อยมักมีระยะปลูกและอัตราปลูกแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของเกษตรกร

ตลอดจนพันธุ์อ้อย ความงอกของท่อนพันธุ์ สภาพแวดล้อม และความสะดวกในการใช้เครื่องมือปลูก ระยะปลูกและอัตราปลูกที่ให้ผลผลิตสูงจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นที่ปลูก

โดยสามารถคำนวณจำนวนท่อนพันธุ์ที่ใช้ในพื้นที่ปลูกได้ตามสูตรดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนท่อนพันธุ์ต่อพื้นที่ปลูก}}{\text{การปฏิบัติดูแลรักษา}} = \frac{\text{ความยาวของพื้นที่} \times \text{ความกว้างของพื้นที่}}{\text{ระยะระหว่างแถว} \times \text{ระยะระหว่างท่อนพันธุ์}}$$

การใส่ปุ๋ย ดินที่ปลูกอ้อยมานานถ้าต้องการผลผลิตสูงจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยให้มากพอ ปุ๋ยที่ใส่อาจจะเป็นปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด หรือปุ๋ยอื่นๆ อย่างไรก็ตามปุ๋ยพวกนี้มีธาตุอาหารพืชค่อนข้างต่ำและธาตุอาหารจะเป็นประโยชน์ต่ออ้อยที่ละน้อยๆ ถ้าต้องการผลตอบแทนอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเคมี อ้อยที่ปลูกใหม่ที่ปลูกในต้นฤดูฝน อ้อยต่อและอ้อยปลูกปลายฝนหรือข้ามแล้ง โดยการใส่ปุ๋ยรองพื้นหรือปุ๋ยที่ใส่ก่อนปลูก จะใส่โดยโรยไปตามร่องแล้วกลบปุ๋ยก่อนวางท่อนพันธุ์ ส่วนการใส่ปุ๋ยแต่หน้าหรือปุ๋ยที่ใส่ลงบนผิวดิน เป็นการใส่ปุ๋ยในระยะแตกกอถึงย่างปล้อง วิธีใส่ขึ้นอยู่กับชนิดของปุ๋ย อย่างไรก็ตามวิธีที่ดีที่สุดคือใส่ลึกลงในดิน ซึ่งทำได้โดยเปิดร่องไถ่แถว หรือระหว่างแถวอ้อย ใส่ปุ๋ยลงไปแล้วกลบ ชาวไร่บางรายใช้จอบขุดเป็นหลุมเล็กๆ กออ้อยใส่ปุ๋ยลงไปแล้วกลบนี้จะทำให้เป็นประโยชน์ต่ออ้อยได้มากกว่าใส่ไว้บนผิวดิน

การกำจัดวัชพืช การปลูกอ้อยทุกครั้งจะต้องมีการกำจัดวัชพืช ถึงแม้ว่าบางครั้งการระบาดของวัชพืชอาจไม่รุนแรงจนก่อให้เกิดความเสียหายกับอ้อยมากนัก แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมีการระบาดอย่างรุนแรง และทำให้ผลผลิตอ้อยลดลงอย่างมากวิธีการควบคุมควบคุมและกำจัดวัชพืชทำได้หลายวิธีดังนี้

๑. การใช้แรงงานคน เป็นวิธีที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่ ใช้มือถอน ใช้จอบถางหรือพรวน การปฏิบัติด้วยวิธีนี้เหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกน้อย ทุนน้อย แต่พื้นที่ขนาดใหญ่จะทำได้ช้า มักไม่ทันเวลากับการเติบโตของอ้อย

๒. การใช้แรงงานสัตว์ โดยใช้แรงงานจากวัวและควายลากไถ เพื่อพรวนดินและกำจัดวัชพืช วิธีนี้เร็วกว่าใช้แรงงานคน และควรทำในขณะที่วัชพืชยังไม่โตจนเกินไป อย่างไรก็ตามการใช้แรงงานจากสัตว์จะมีความสะดวกในเนื้อดินหยาบหรือดินทรายมากกว่าดินเหนียว ในทางปฏิบัติมักทำควบคู่ไปกับการใช้แรงงานคน โดยใช้จอบถากวัชพืชที่อยู่ใกล้บริเวณโคนต้นอ้อย

๓. การใช้เครื่องมือทุ่นแรง เป็นวิธีที่ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร เช่น รถไถเดินตาม จอบหมุน ตีนเป็ด หรือคราดสปริง การใช้เครื่องมือมักเริ่มหลังจากปลูกอ้อย ๒-๓ เดือนเกษตรกรมักทำการพรวนดินแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ขนาดพื้นที่ปลูกและฐานะของเกษตรกร ในแหล่งปลูกที่มีพื้นที่มากอาจใช้รถไถเดินตามหรือแทรกเตอร์ขนาดใหญ่ติดเครื่องมือพรวน โดยทั่วไปมักเป็นพรวนจาน การเข้าทำงานในไร่อ้อยจะต้องวิ่งไประหว่างแถวอ้อย หลังจากพรวนดินครั้งแรกไปแล้ว ก็จำเป็นต้องพรวนดินครั้งที่ ๒ เมื่ออ้อยอายุได้ประมาณ ๖ เดือน การพรวนดินในระยะนี้จำเป็นต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากอ้อยมีความสูงมากขึ้น มีโอกาสที่ยอดอ้อยจะหักในขณะทำงานแทรกเตอร์ที่ใช้สำหรับพรวนดินครั้งที่สองนี้จึงมักถูกดัดแปลงให้ท้องรถสูงจากพื้นดินมากขึ้น ให้ความสูงของท้องรถสูงเกิน ๑๒๐ เซนติเมตรขึ้นไป

๔. การใช้สารกำจัดวัชพืช ในกรณีที่มีฝนตกติดต่อกันตลอดเวลา การใช้เครื่องจักรกลไม่มีความสะดวก และวัชพืชก็เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เกษตรกรจึงหันมาใช้สารกำจัดวัชพืช สารที่ใช้ต้องสามารถกำจัดวัชพืชโดยไม่มีผลเสียหายหรือมีผลเพียงเล็กน้อยต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตอ้อย สารกำจัดวัชพืชที่ใช้มีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน สามารถจำแนกตามเวลาที่ใช้สารประเภทต่างๆ เช่น สารประเภทใช้ฉีดก่อนปลูก หมายถึงสารที่ใช้ฉีดก่อนทำการปลูก หรือวางท่อนพันธุ์ลงในแปลง ได้แก่ ไกลโฟเสท (glyphosate) และพาราควอท (paraquat) ประเภทใช้ฉีดก่อนงอก หมายถึงสารที่ใช้ฉีดลงบนดินหลังจากปลูกอ้อยแล้ว แต่วัชพืชยังไม่งอกขึ้นมา เป็นสารที่เลือกทำลายเฉพาะวัชพืชแต่ไม่เป็นอันตรายกับอ้อยปลูก ได้แก่ อะทราซีน ไดยูรอน และอะลาคลอร์ สารประเภทใช้ฉีดหลังงอก หมายถึงสารที่ใช้ฉีดหลังจากอ้อยและวัชพืชงอกแล้ว แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทสัมผัสและดูดซึมโดยสารประเภทสัมผัสที่ใช้ได้แก่ อะมีทรีน และ พาราควอท ส่วนสารประเภทดูดซึมที่ใช้ได้แก่ ๒,๔-D

การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวอ้อยจัดเป็นขั้นตอนสำคัญ ควรเก็บเกี่ยวและขนส่งเข้าโรงงานในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์ที่ปลูกด้วย อ้อยบางพันธุ์ให้ผลผลิตและความหวานสูงในช่วงต้นฤดูหีบ หากเก็บเกี่ยวปลายฤดูหีบ ผลผลิตและความหวานอาจลดลงเนื่องจากปัญหาอ้อยออกดอก แต่อ้อยบางพันธุ์จะให้ผลผลิตและความหวานสูงเมื่ออายุเกิน ๑๒ เดือน ดังนั้นการวางแผนก่อนการปลูกอ้อยจะมีผลต่อเนื่องจนถึงระยะเก็บเกี่ยว ก่อนเก็บเกี่ยวไม่ควรเผาอ้อยก่อนตัด ซึ่งนอกจากจะสูญเสียอินทรีย์วัตถุในดินแล้ว หากปล่อยอ้อยค้างอยู่ในแปลงนานจะทำให้คุณภาพอ้อยลดลง รวดเร็วกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอ้อยที่ไม่ได้ถูกไฟเผา การเก็บเกี่ยวของเกษตรกรโดยทั่วไปยังใช้แรงงานคน ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงควรเก็บเกี่ยวเฉพาะอ้อยที่สุกเต็มที่ โดยริดใบออกแล้วตัดลำต้นชิดดินด้วยมีด ตัดต้นยอดอ้อยตรงส่วนที่เรียกว่า จุดเปราะ ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างลำต้นกับยอด โดยการโน้มใบที่ยอด การตัดอ้อยที่จุดนี้จะได้อ้อยที่มีน้ำหนักและคุณภาพดี ควรวางอ้อยที่ตัดได้ให้ลำต้นขวางตามแนวร่องให้เป็นระเบียบ เพื่อสะดวกในการนำรถเข้าบรรทุกและขนอ้อยขึ้นรถ จากนั้นต้องรีบขนอ้อยที่ตัดแล้วส่งโรงงานโดยเร็ว การที่อ้อยค้างอยู่ในแปลงนานจะทำให้สูญเสียน้ำหนักและคุณภาพเสื่อมลงตามระยะเวลา

ในปัจจุบันโรงงานน้ำตาลหลายแห่งได้นำเครื่องเก็บเกี่ยวอ้อยจากต่างประเทศมาใช้ เพื่อลดปัญหาขาดแคลนแรงงานตัดอ้อย แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับพื้นที่ปลูกอ้อยของเกษตรกร การใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวอ้อยมักประสบกับปัญหาซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑. รถเก็บเกี่ยวอ้อยมีราคาแพงมาก เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยขนาดเล็กจนถึงขนาดกลางไม่สามารถจัดซื้อมาใช้งานได้
๒. ขนาดแปลงปลูกอ้อยยังเล็กและอยู่กันอย่างกระจัดกระจายทำให้เสียเวลาและค่าขนส่งสูง
๓. พื้นที่ปลูกไม่มีความสม่ำเสมอ ทำให้รถวิ่งเก็บเกี่ยวอ้อยได้ไม่สะดวก จึงทำให้เกิดการสูญเสียผลผลิตมาก
๔. ระยะปลูกอ้อยชิดกันเกินไป จำเป็นต้องวางแผนการปลูกอ้อยล่วงหน้าให้มีระยะห่างของร่องปลูกที่เหมาะสมกับการเข้าทำลานของรถเก็บเกี่ยวอ้อย
๕. การใช้รถเก็บเกี่ยวอ้อยที่มีน้ำหนักมากเข้าไปทำงานในแปลงที่มีความชื้นสูง จะทำงานได้ยากลำบากขึ้นทำให้ดินแน่นและมีโอกาสเกิดชั้นดินดานขึ้นเร็ว

๖. มักมีเศษใบอ้อยติดไปกับอ้อยมากขึ้น ในอนาคตควรมีการปรับปรุงพันธุ์อ้อยที่มีลำต้นตั้งตรงและใบหลุดร่วงได้เอง

๗. พนักงานขับรถขาดประสบการณ์ เนื่องจากรถเก็บเกี่ยวอ้อยเป็นเครื่องจักรกลเกษตรชนิดใหม่ที่ผู้ขับซึ่งมักจะไม่คุ้นเคยจึงจำเป็นต้องส่งพนักงานเข้าฝึกอบรมให้สามารถใช้งานรถเก็บเกี่ยวอ้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘. จำเป็นต้องมีการบริการหลังการขายรถเก็บเกี่ยวอ้อย พร้อมทั้งมีอะไหล่สำรองที่สามารถให้บริการได้ทันกับความต้องการ

ปัญหาในการผลิต

ปัญหาด้านทุนการผลิตสูงทั้งด้านการผลิตอ้อยและการผลิต เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน หากสามารถลดต้นทุนการผลิตของโรงงานทำได้โดยเพิ่มประสิทธิภาพของโรงงาน และพยายามลดการสูญเสียภายในโรงงาน แต่ต้นทุนการผลิตของโรงงานส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับคุณภาพของอ้อย แม้ว่าโรงงานจะมีประสิทธิภาพสูง แต่ถ้าได้รับอ้อยคุณภาพต่ำก็ไม่สามารถจะลดค่าใช้จ่ายลงได้ ดังนั้นคุณภาพอ้อยที่ดีจึงเป็นที่ต้องการของโรงงาน คุณภาพอ้อยดีในที่นี้หมายถึงอ้อยมีน้ำตาลที่สามารถสกัดออกมาทำให้ตกผลึกได้ตามกรรมวิธีการผลิตที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย เช่น อ้อยมีความหวานสูง มีสิ่งสกปรกและน้ำติดมาน้อย การลดต้นทุนการผลิตสามารถกระทำได้โดยการเพิ่มผลผลิตและการเพิ่มผลผลิตอาจทำได้โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยไม่ต้องเพิ่มต้นทุน หรือหากเพิ่มต้นทุนก็ต้องทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ก็ต้องขจัดปัญหาอื่นๆ ที่จะทำให้ต้นทุนสูงขึ้น เช่น ปัญหาการตัดและการขนส่งสาเหตุที่ทำให้ผลผลิตน้ำตาลต่อไร่ของอ้อยต่ำ ก็คือ ผลผลิตต่อไร่ต่ำและปริมาณน้ำตาลที่ได้ต่อตันอ้อยน้อย ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการซึ่งพอจะกล่าวรวมกันได้ดังนี้

๑. เกษตรกรขาดความรู้ทางด้านการผลิต ทำให้การใช้เทคโนโลยีด้านการปลูก ดูแลรักษา และเก็บเกี่ยวอ้อยเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม

๒. ขาดแคลนอ้อยพันธุ์ที่ดีให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดีเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกในแต่ละท้องถิ่น และยังขาดการค้นคว้าวิจัยด้านเขตกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม ที่สามารถใช้ในระดับเกษตรกรได้

๓. พื้นที่ปลูกอ้อยส่วนใหญ่เป็นเขตอาศัยฝน ผลผลิตอ้อยที่ได้ในแต่ละปีจึงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณและการกระจายของฝนในแต่ละปี ปีใดปริมาณและการกระจายของฝนดีก็จะได้ผลผลิตอ้อยสูง แต่ถ้าปีใดฝนแล้งหรือน้ำท่วมผลผลิตอ้อยก็จะต่ำ

๔. การป้องกันโรคและแมลงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเกิดจากเกษตรกรใช้พันธุ์อ้อยที่ไม่ต้านทานโรคและแมลง หรือใช้อ้อยพันธุ์เดียวที่ปลูกเป็นพื้นที่กว้าง ทำให้โรคและแมลงมีโอกาสทำความเสียหายให้กับผลผลิตอ้อยได้มาก

๕. โรงงานมีประสิทธิภาพต่ำ หรือเกิดการสูญเสียภายในโรงงานมาก ต้นทุนการผลิตน้ำตาลสูงขึ้นในปีหนึ่งๆ มีปริมาณอ้อยสู่โรงงานจำกัด โรงงานจึงหีบอ้อยได้เพียง ๕-๖ เดือนเท่านั้น จึงทำให้ต้นทุนคั่งที่สูง

๖. การจัดการขนส่งอ้อยไปยังโรงงานไม่สัมพันธ์กับการเก็บเกี่ยว ทำให้อ้อยค้างอยู่ในแปลงนาน อ้อยเสื่อมคุณภาพ และปริมาณน้ำตาลซูโครสลดลง เป็นสาเหตุให้ได้ผลผลิตน้ำตาลต่อพื้นที่ต่ำ ซึ่งเป็นผลจากการที่ไม่มีการแบ่งเขตการผลิตอ้อย จึงมีการขนส่งอ้อยข้ามเขต ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าขนส่งมากขึ้น

กลุ่มชุดดินที่ ๔

๑. ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทา หรือสีน้ำตาล หรือสีเทาปนสีเขียวมะกอกมีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลแก่ อาจพบก้อนปูนก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็ก และแมงกานีสในชั้นดินล่าง การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว พบตามที่ราบเรียบหรือที่ราบลุ่มระหว่างคันดินริมลำน้ำ กับลานตะพักลำน้ำค่อนข้างใหม่ น้ำแข็ง ในฤดูฝนลึก ๓๐ - ๕๐ ซม. นาน ๔-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง pH ๕.๕-๖.๕ ถ้าหากดินมีก้อนปูนปะปนอยู่ pH จะเป็น ๗.๐-๘.๐ ได้แก่ ชุดดินชัยนาท ราชบุรี ท่าพล และสระบุรี, บางมูลนาค ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งยกทรงเพื่อปลูกพืชผักหรือไม้ผล ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

๒. ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ในฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน ๔ - ๕ เดือน

๓. ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : สภาพพื้นที่ราบลุ่มมีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงเกือบราบเรียบ ดินมีสภาพการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ในช่วงฤดูฝนมีน้ำขังที่ผิวดินเป็นระยะเวลา ๔-๕ เดือน เนื้อดินเป็นดินเหนียวเก็บกักน้ำได้ดี จึงเหมาะสมที่จะใช้ในการทำนามากกว่าการปลูกพืชอย่างอื่น อย่างไรก็ตามหลังการเก็บเกี่ยวข้าวหรือในช่วงฤดูแล้งกลุ่มชุดดินนี้ สามารถใช้ในการปลูกพืชไร่หรือพืชผักที่มีอายุสั้นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากดินมีความชื้นพอที่จะปลูกได้และดินกลุ่มนี้พบบริเวณที่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำสายสำคัญจึงสามารถที่จะนำน้ำจากแม่น้ำดังกล่าวมาใช้เสริมในการปลูกพืชได้และได้มีการปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ขวางในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔. การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๔ : สามารถปลูกพืชและใช้วิธีการจัดการได้ดังต่อไปนี้

ปลูกข้าวหรือทำนา เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๓ การใช้ปุ๋ยเคมี ใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือ สูตร ๒๐-๒๐-๐ หรือ สูตร ๑๘-๒๐-๐ สูตรใดสูตรหนึ่ง อัตรา ๒๐ กก./ไร่ สำหรับข้าวพันธุ์ไวต่อช่วงแสงและอัตรา ๓๕ กก./ไร่ สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงใส่ก่อนปักดำ ๑ วัน หรือใส่วันปักดำแล้วคราดดินกลบ ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าด้วยแอมโมเนียมซัลเฟต อัตรา ๑๕ กก./ไร่ หรือปุ๋ยยูเรียอัตรา ๖ กก./ไร่ สำหรับข้าวไวต่อช่วงแสง ถ้าเป็นข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงให้ใส่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟตอัตรา ๑๓ กก./ไร่ ให้ใส่ก่อนระยะข้าวออกดอกประมาณ ๓๐ วัน หรือหลังปักดำแล้ว ๓๐-๔๕ วัน โดยหว่านให้ทั่วแปลง พันธุ์ข้าวที่แนะนำ เช่น ขาวตาหยก ไชยุม รวงยาว สีรวง ลูกเหลือง เหลืองประทิว ๑๒๓ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข ๗ กข. ๑๓ กข ๒๓ สุพรรณบุรี ๙๐ ปลูกพืชไร่ กรณีปลูกพืชไร่ในช่วงฤดูแล้งหรือหลังเก็บเกี่ยวข้าว เตรียมพื้นที่ เพาะปลูก ให้ทำร่องระบายน้ำรอบกระทรงนาและทำร่องภายในกระทรงนา ห่างกันประมาณ ๑๐-๑๕ เมตร ร่องกว้าง ๔๐-๕๐ ซม. ลึก ๒๐-๓๐ ซม. เพื่อช่วยระบายน้ำหรือให้น้ำดูแลพืชปลูก กรณีเปลี่ยนสภาพพื้นที่จากนาข้าวเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่แบบถาวร ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ กลุ่มชุดดินที่ ๑ การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น พืชตระกูลถั่ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๔๖-๐ อัตรา ๑๕-๒๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ ใส่รองก้นร่องปลูกหรือโรยสองข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ เมื่อถั่วอายุได้ ๒๐-๒๕ วัน

ข้าวโพดและข้าวฟ่าง ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๔๐-๕๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๒๓-๒๓-๐ อัตรา ๓๕-๔๕ กก./ไร่ โรยทั้งแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบเมื่อข้าวโพด ข้าวฟ่าง อายุ ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ โดยใส่รองก้นหลุม ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๑๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กก./ไร่ โรยสองข้างแถวแล้วพรวนดินกลบเมื่อข้าวโพดหรือข้าวฟ่าง อายุ ๒๐-๒๕ วัน

ฝ้าย การใช้ปุ๋ยเคมีสูตรและอัตราให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๓

ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เตรียมพื้นที่ปลูกเพื่อแก้ปัญหาการระบายน้ำของดินและน้ำท่วมขัง โดยทำคันดินล้อมรอบพื้นที่ ยกร่องปลูกไม้ผล เพื่อป้องกันการแช่ขังของน้ำ และเพื่อระบายน้ำออกในช่วงที่มีระดับน้ำใต้ดินตื้น เตรียมหลุมปลูกขนาด ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ ซม. คลุกเคล้าด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ๒๕-๓๐ กก./หลุม การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น มะม่วง เช่น พันธุ์เขียวเสวย ทองคำ ฟาลัน หนังกกลางวัน น้ำดอกไม้ การใช้ปุ๋ยเคมีให้ใช้อัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนอายุ เช่น มะม่วง อายุ ๑๐ ปี ก็ใส่ปุ๋ย จำนวน ๕ กก./ต้น แบ่งการใช้ปุ๋ย ๓ ครั้ง ๆ ละเท่ากันดังนี้ ครั้งที่ ๑ ใช้ปุ๋ย ๑๓-๑๓-๒๑ ใส่ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ครั้งที่ ๒ ใช้ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ในช่วงเดือนพฤษภาคม และครั้งที่ ๓ ใช้ปุ๋ย สูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม

มะละกอ พันธุ์ที่แนะนำได้แก่ โกโก้ แกด้า จำปาตะ สายน้ำผึ้ง ฮาวาย มาเลเซีย ใช้สูตร ๑๔-๑๒-๑๒ หรือ ๒๐-๑๕-๑๕ ควรใส่หลังจากย้ายปลูก ๒-๓ อาทิตย์ ถึงมะละกออายุได้ ๑ ปี ใส่ปุ๋ย ๑ กก./ต้น/ปี หลังจากอายุได้ ๑ ปีขึ้นไป ใส่ประมาณ ๑-๑.๕ กก./ต้น/ปี

ฝรั่ง พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ พันธุ์เวียดนาม พันธุ์ทุลเกล้า กลมสาลี การใส่ปุ๋ย สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ อัตราประมาณ ๑ กก./ต้น/ปี ควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๑๐ กก./ต้น

กล้วยหอม พันธุ์ที่แนะนำได้แก่ กล้วยหอมทอง ใส่ปุ๋ยคอกหรือใส่ปุ๋ยหมัก เมื่ออายุได้ ๑ สัปดาห์ ๑ เดือน และ ๒ เดือน ตามลำดับครั้งละประมาณ ๕ กก./ต้น ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น แบ่งใส่ ๒ ครั้ง เมื่ออายุ ๓ เดือน และ ๕ เดือน

๕. พืชที่เหมาะสมกับชุดดิน : มีดังต่อไปนี้

ข้าว, ข้าวโพด, ฝ้าย, มะม่วง, มะละกอ, ฝรั่ง, ข้าวฟ่าง, ถั่ว

กลุ่มชุดดินที่ ๗

๑. ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง หรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากพวกตะกอนลำนํ้า เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ฤดูฝนขังน้ำลึก ๓๐-๕๐ ซม. นาน ๓ - ๔ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง pH๖.๐-๗.๐ ได้แก่ชุดดินนครปฐม ผักกาด เดิมบาง อุดรดิตถ์ ท่าตูม สุโขทัย พิจิตร ปัจจุบันบริเวณส่วนใหญ่ใช้ทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดี สามารถทำนาได้ ๒ ครั้ง ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

๒. ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน ๓ - ๕ เดือน

๓. ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : เมื่อพิจารณาถึงสภาพพื้นที่ ลักษณะเนื้อดินและการระบายน้ำของดิน กลุ่มชุดดินที่ ๗ มีความเหมาะสมในการทำนามากกว่าปลูกไร่ ไม้ผล และพืชผัก ซึ่งเกษตรกรได้ใช้ทำนาอยู่แล้ว ในช่วงฤดูฝน อย่างไรก็ตามกลุ่มชุดดินนี้ยังสามารถปลูกพืชไร่และพืชผักต่าง ๆ ได้ในช่วงฤดูแล้งถ้ามีแหล่งน้ำธรรมชาติหรือแหล่งน้ำชลประทานช่วยเสริม

๔. การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๗ : สามารถปลูกพืชและใช้วิธีการจัดการได้ดังต่อไปนี้

ปลูกข้าวหรือทำนา เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ให้กับดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ และอื่นปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๑ การใช้ปุ๋ยเคมีสำหรับพันธุ์ข้าวไวแสง เช่น ขาวปากหม้อ ๑๔๘, ขาวตาแห้ง ๑๗, ปทุมธานี ๖๐ ให้ใช้ปุ๋ยครั้งที่ ๑ สูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๒๐ กก./ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย ๖ กก./ไร่ หรือปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ๑๕ กก./ไร่ ถ้าเป็นพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง เช่น กข. ๑-๕, กข.๗, กข.๙, สุพรรณบุรี ๖๐ ให้ใช้ปุ๋ยครั้งที่ ๑ สูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๕ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ๑๓ กก./ไร่

ปลูกพืชไร่ กรณีปลูกหลังเก็บเกี่ยวข้าวหรือปลูกฤดูแล้ง และกรณีเปลี่ยนสภาพพื้นที่จากนาข้าวเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่แบบถาวร การเตรียมพื้นที่ ทำคันดินรอบ การยกร่อง และทำคุระบายน้ำ ปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๑ การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น พืชตระกูลถั่ว ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เช่น ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๑-๒ ตัน/ไร่ หวานให้ทั่วแปลง แล้วไถกลบก่อนปลูก ๗-๑๔ วัน ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ ใส่รองก้นร่องปลูกหรือโรยสองข้างแถว ปลูกแล้วพรวนดินกลบเมื่อถั่วอายุ ๒๐-๒๕ วัน

ข้าวโพดและข้าวฟ่าง ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๔๐-๕๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๒๓-๒๓-๐ อัตรา ๓๕-๔๕ กก./ไร่หรือสูตร ๒๕-๒๕-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ โรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบเมื่อข้าวโพด ข้าวฟ่างอายุ ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ โดยใส่รองก้นหลุม ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ หรือ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กก./ไร่ โรยสองข้างแถวแล้วพรวนดินกลบเมื่อข้าวโพดหรือข้าวฟ่างอายุ ๒๐-๒๕ วัน

ฝ้าย การใช้ปุ๋ยเคมี สูตรและอัตรา ปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๓

ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ทำคันดินล้อมรอบพื้นที่เพื่อป้องกันน้ำท่วม ยกร่องขึ้นแปลงปลูกไม้ผล เพื่อป้องกันการแช่ขังของน้ำ และเพื่อระบายน้ำออกในช่วงที่มีระดับน้ำใต้ดินตื้น ปฏิบัติเช่นเดียวกับการเปลี่ยนสภาพพื้นที่นาเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่แบบถาวร เตรียมหลุมปลูกขนาด ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ ซม. คลุกเคล้าด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ๒๕-๓๐ กก./หลุม การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น มะม่วง พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ เขียวเสวย ทองดำ ฟาลัน น้ำดอกไม้ หนั่งกลางวัน การใส่ปุ๋ยเคมีให้ใช้ ๑ ในอัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนอายุเช่น มะม่วง อายุ ๑๐ ปี ก็ใส่ปุ๋ยจำนวน ๕ กก./ต้น โดย ๑:๓ ส่วนใช้ปุ๋ย ๑๓-๑๓-๒๑ ใส่ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ๑:๓ ส่วน ใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ในช่วงเดือน พฤษภาคมและใส่ปุ๋ยที่เหลืออีก ๑:๓ ส่วนในรูปของปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม

มะละกอ พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ โกโก้ แกด้า จำปาตะ สายน้ำผึ้ง ฮาวาย มาเลเซียปุ๋ยเคมีควรใช้สูตร ๑๔-๑๒-๑๒ หรือ ๒๐-๑๕-๑๕ ควรใส่ครั้งแรกหลังจากย้ายปลูก ๒-๓ อาทิตย์ มะละกออายุได้ ๑ ปี ใส่ปุ๋ย ๑ กก./ต้น หลังจากอายุได้ ๑ ปี ขึ้นไปใส่ประมาณ ๑-๑.๕ กก./ต้น

ฝรั่ง พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่พันธุ์เวียดนาม พันธุ์ทุลเกล้า กลมสาลี การใส่ปุ๋ย สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ อัตราประมาณ ๑กก./ต้น/ปี ควบคุมไปกับการใช้ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๑๐ กก./ต้น

กล้วยหอม พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่กล้วยหอมทอง ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก เมื่ออายุได้ ๑ สัปดาห์ ๑ เดือน และ ๒ เดือน ตามลำดับครั้งละประมาณ ๕ กก./ต้น ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น แบ่งใส่ ๒ ครั้ง เมื่ออายุ ๓ เดือนและ ๕ เดือน

๕. พืชที่เหมาะสมกับชุดดิน : มีดังต่อไปนี้

ข้าว, ข้าวโพด, ฝ้าย, มะละกอ, มะม่วง, ฝรั่ง, ข้าวฟ่าง

กลุ่มชุดดินที่ ๑๖

๑. ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแข็ง สีดินมีสีน้ำตาลอ่อน หรือสีน้ำตาลปนเทา และมีจุดประสีน้ำตาลเข้ม สีเหลือง หรือสีแดง ในดินชั้นล่างอาจพบพวกเหล็กและแมงกานีสปะปน กลุ่มดินนี้เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ตามลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ มีน้ำแช่ขังลึกน้อยกว่า ๓๐ ซม. นาน ๔ - ๕ เดือน เป็นดินลึกลึกมาก มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ pH ๕.๐-๖.๐ ได้แก่ชุดดินหินกอง ศรีเทพ และพานทอง ลำปาง เกาะใหญ่ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา

๒. ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : หน้าดินแน่นทึบทำให้ข้าวแตกกอได้ยาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน ๔ - ๕ เดือน

๓. ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๑๖ มีศักยภาพเหมาะสมที่จะใช้ทำนามากกว่าการปลูกพืชไร่ ไม่ผลและพืชผัก เนื่องจากพบในสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงเกือบราบเรียบ ลักษณะเนื้อดินละเอียดปานกลาง มีสภาพการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็วในช่วงฤดูฝนมีน้ำขังที่ผิวดิน ๓-๔ เดือน อย่างไรก็ตามในฤดูแล้งสามารถปลูกพืชไร่และพืชผักได้ ถ้ามีน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำธรรมชาติช่วยเสริม ในบางพื้นที่เกษตรกรได้ปฏิบัติอยู่แล้ว

๔. การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๑๖ : สามารถปลูกพืชและใช้วิธีการจัดการได้ดังต่อไปนี้

ปลูกข้าวหรือทำนา ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พันธุ์ข้าวที่แนะนำ ปทุมธานี ๖๐ สุพรรณบุรี ๖๐ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ขาวตาแห้ง เก้ารวง ๘๘ เหนียวสันป่าตอง เหลืองใหญ่ กข.๔ กข.๖ กข.๘ กข.๑๕ กข.๑๗ กข.๒๓ กข.๒๕ ฯลฯ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กก./ไร่ หรือสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือสูตรใกล้เคียง อัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ หรือปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กก./ไร่ ใส่ร่วมกับปุ๋ยยูเรีย อัตรา ๑๕-๒๐ กก./ไร่ การใส่ให้แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งละเท่า ๆ กัน ครั้งแรกใส่ระยะปักดำและครั้งที่สองใส่หลังครั้งแรกประมาณ ๓๐ วัน หรือระยะที่ต้นข้าวตั้งท้อง สำหรับปุ๋ยที่ใส่รวมก็ให้แบ่งใส่ ๒ ครั้งเช่นเดียวกัน ปัญหาดินแน่นหลังจากการทำนา ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ ในระยะเตรียมดินก่อนปักดำข้าวหรือปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด ปลูกก่อนปลูกข้าว ๒-๓ เดือนแล้วไถกลบ

ปลูกพืชไร่ ปัญหาการระบายน้ำของดินค่อนข้างเร็วถึงเร็วและน้ำท่วมขังในฤดูฝน การเตรียมพื้นที่ปลูกในกรณีปลูกพืชไร่ในช่วงฤดูแล้งหลังการเก็บเกี่ยวข้าวและหรือเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาไปเป็นปลูกพืชไร่ถาวร ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๑ ปัญหาดินไม่ร่วนซุยเท่าที่ควร แก้ไขโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๑-๒ ตัน/ไร่ หว่านให้ทั่วแปลงแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากับดินก่อนปลูก ๗-๑๔ วัน

พืชตระกูลถั่ว (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๑๐-๒๐-๑๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ ใส่ตอนปลูกหรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน โดยใส่รองกันหลุมหรือโรยสองข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ

ข้าวโพดและข้าวฟ่าง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ ใส่ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กก./ไร่ หรือสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กก./ไร่ ใส่ตอนปลูกและหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน โดยใส่รองกันหลุม และโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดิน

ฝ้าย ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๔-๑๔ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๓๕-๔๕ กก./ไร่ ใส่ตอนปลูกและหลังปลูก แบ่งครึ่งครึ่งแรกรองกันร่องปลูก ครั้งที่สองโรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบปลูก

ไม้ผลและไม้ยืนต้น ปัญหาหน้าท่วมขังในฤดูฝนและดินระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ในกรณีเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดิน จากนาข้าวเป็นที่ปลูกไม้ผลถาวร ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการเปลี่ยนพื้นที่เป็นการปลูกพืชไร่แบบถาวร เตรียมหลุมปลูกขนาด ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ ซม. คลุมเคล้าดินในหลุมปลูกด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ๒๕-๓๐ กก./หลุม

มะม่วง พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ เขียวเสวย หนองแซงทองคำ น้ำดอกไม้ หนั่งกลางวัน ใส่ปุ๋ยเคมีอัตราครึ่งหนึ่งของจำนวนอายุ เช่น มะม่วงอายุ ๑๐ ปี ใส่ปุ๋ยจำนวน ๕ กก./ต้น/ปี แบ่งใส่ ๓ ครั้ง คือ ๑ ใน ๓ ส่วน ใช้ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ ใส่ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ครั้งที่สองใส่อีก ๑ ใน ๓ ส่วน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม และปุ๋ยที่เหลือ ๑ ใน ๓ ส่วน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ ใส่ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม

มะละกอ พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ โกโก้ แยกดำ จำปาตะ สายน้ำผึ้ง ฮาวาย มาเลเซีย ควรใส่ปุ๋ยสูตร ๑๔-๑๒-๑๒ หรือ ๒๐-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น ระยะต้นอ่อนถึงก่อนออกดอก หลังจาก ๑ ปีขึ้นไปใส่ประมาณ ๑-๑.๕ กก./ต้น

ฝรั่ง พันธุ์ที่แนะนำ กลมสาลี่ ทูลเกล้า เวียดนาม ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ อัตราประมาณ ๑ กก./ต้น/ปี ควบคุมไปกับการใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๑๐ กก./ต้น

กล้วยหอม พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ กล้วยหอมทอง ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักเมื่ออายุ ๑ สัปดาห์ ๑ เดือน และ ๒ เดือน ครั้งละประมาณ ๕ กก./ต้น ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น แบ่งใส่ ๒ ครั้ง เมื่ออายุ ๓ เดือนและ ๕ เดือน

๕. พืชที่เหมาะสมกับชุดดิน : มีดังต่อไปนี้ ถั่ว, ข้าวโพด, ฝ้าย, มะม่วง, มะละกอ, ฝรั่ง, ข้าวฟ่าง

กลุ่มชุดดินที่ ๓๑

๑. ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินมีสีน้ำตาล เหลือง แดง เกิดจากการ สลายตัวผุพังของหินหลายชนิด พบบริเวณพื้นที่ดินที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลอนชัน มีความลาดชัน ประมาณ ๓ - ๒๐ % เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑ เมตร ในฤดูฝนมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง pH ๕.๕-๖.๕ ได้แก่ชุดดินเลย วังไฮ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผลต่าง ๆ มีส่วนน้อยที่ยังคงสภาพป่าธรรมชาติ

๒. ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : น้ำซึมผ่านชั้นดินปานกลางถึงช้า ดินอุ้มน้ำปานกลางถึงสูง มีการพังทลายของดินในบริเวณที่มีความลาดชันน้อยกว่า ๒๐ % ระดับน้ำใต้ดินต่ำมาก

๓. ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๓๑ มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชไร่และไม้ผลหลายชนิด แต่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการทำนา เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา ยกในการที่จะเก็บกักน้ำไว้ปลูกข้าว

๔. การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๓๑ : สามารถปลูกพืชและใช้วิธีการจัดการได้ดังต่อไปนี้

ปลูกพืชไร่ ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และปัญหาดินขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกในบางช่วง การไถเตรียมดินปลูกพืชไร่ตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ทำแนวรั้วหญ้าแฝกขวางความลาดเทของพื้นที่ช่วยชะลอการไหลบ่าของน้ำที่ผิวดินเมื่อฝนตกหนัก ชุดบ่อดักตะกอน เพื่อช่วยชะลอการไหลบ่าของน้ำที่ผิวดิน และยังสามารถใช้น้ำเสริมในการเพาะปลูก นำมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำทางพืชมาใช้ การปลูกพืชเป็นแถว ขวางความลาดเทของพื้นที่ การปลูกพืชตระกูลถั่วแซมพืชหลัก เป็นต้น ปัญหาดินขาดธาตุอาหารพืชบางอย่างและดินมีความชื้นไม่เพียงพอในบางช่วง ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอกอัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ หรือปลูกพืชปุ๋ยสด แล้วไถกลบลงดินเมื่อปุ๋ยพืชสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐% ปลูกพืชตระกูลถั่วสลับกับพืชไร่หลักหรือปลูกพืชตระกูลถั่วแซมกับพืชหลัก จะช่วยรักษาและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินและยังช่วยเพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำของดินอีกด้วย

พืชตระกูลถั่ว (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และถั่วลิสง) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือสูตร ๘-๒๒-๑๒ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๑๐-๒๐-๑๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กก./ไร่ ใส่รองก้นร่องปลูกหรือโรยสองข้างแถวปลูก

ข้าวโพด-ข้าวฟ่าง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐-๗๕ กก./ไร่ สำหรับชุดดินที่มีโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่ำ ใส่โดยโรยสองข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ ใส่หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๔๐-๕๐ กก./ไร่ หรือสูตร ๒๓-๒๓-๐ อัตรา ๓๕-๔๕ กก./ไร่ หรือสูตร ๒๕-๒๕-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ เลือกใช้สูตรใดสูตรหนึ่ง สำหรับชุดดินที่มีโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชสูง ใส่โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบใส่หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน

ไม้ผลและไม้ยืนต้น ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ดินมีธาตุอาหารพืชบางอย่างไม่เพียงพอแก่การเจริญเติบโต ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลูกพืชไร่

มะขามหวาน อายุ ๑-๒ ปี ควรใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก ๓๐-๕๐ กก./ตัน/ปี หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๔๕๐ กรัม/ตัน/ปี แบ่งใส่ ๓ ครั้ง ๆ ละ ๑๐๐, ๑๕๐ และ ๒๐๐ กรัมตามลำดับ อายุ ๓-๕ ปี หรือติดผลแล้ว ควรใส่ปุ๋ยผสมที่มีฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมสูง เช่นสูตร ๑๒-๑๒-๑๗, ๑๓-๑๓-๒๑ หรือ ๑๔-๑๔-๑๔ อัตราที่ใส่ปีละครั้งหนึ่งของอายุต้นมะขาม โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือช่วงต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน หวานให้สม่ำเสมอรอบบริเวณทรงพุ่ม ห่างจากโคนต้นประมาณ ๓๐ ซม. แล้วพรวนดินกลบ อายุเกิน ๖ ปีขึ้นไป หรือมะขามติดผลเต็มที่แล้วให้ใส่ปุ๋ยดังนี้

๑) ระยะพักตัว ให้ปุ๋ยทางใบสูตร ๑๑-๔๕-๑๑ หรือ ๑๐-๕๒-๑๗ ให้ทุก ๒-๓ สัปดาห์ เพื่อช่วยให้มะขามออกดอกมาก

๒) ระยะแตกใบอ่อน ให้ปุ๋ยทางใบสูตร ๑๑-๔๕-๑๑ หรือ ๑๐-๕๒-๑๗ พ่นทุก ๆ ๗ วัน

๓) ระยะเริ่มออกดอก ให้ปุ๋ยทางใบสูตร ๑๑-๔๕-๑๑ หรือสูตร ๑๐-๕๒-๑๗ หรือ ๑๕-๓๐-๑๗ ก็ได้

๔) ระยะเริ่มติดฝัก พ่นด้วยสารอิมเบลเซลล์ลิน ๑ หลอด (๕๐ มิลลิกรัม) ต่อน้ำ ๑๐๐ ลิตร พ่น ๑-๒ ครั้ง ห่างกัน ๗-๑๐ วัน

๕) ระยะติดฝักเล็ก ให้ปุ๋ยทางใบสูตร ๓๐-๒๐-๑๐ อัตรา ๒-๓ ช้อนแกง/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ๒ ครั้งห่างกัน ๗-๑๐ วัน

๖) ระยะฝักขนาดกลาง ให้ปุ๋ยทางใบสูตรเท่าเช่น ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๒๐-๒๐-๒๐ อัตราที่ใช้ตามคำแนะนำในสลาก

- ๓) ระยะผักขนาดใหญ่แล้ว ให้ปุ๋ยทางใบสูตร ๑๒-๒๒-๓๒ หรือ ๖-๓๐-๓๐ อัตราที่ใช้ตามคำแนะนำในสลาก
ลำไย เตรียมหลุมปลูก ใส่ปุ๋ยเคมีปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๓๐
 ๕. พืชที่เหมาะสมกับชุดดิน : มีดังต่อไปนี้ ถั่ว, ข้าวโพด, ข้าวฟ่าง, ลำไย, มะขาม

กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

๑. ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแข็ง ดินมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่ง ในดินล่างลึก ๆ มีจุดประสีเทาและน้ำตาล อาจมีแร่ไมก้าหรือก้อนปูนปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวก ตะกอนลำนํ้า พบบนสันดินริมน้ำเก่าและเนินตะกอนรูปพัด มีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชันประมาณ ๒-๑๒ % เป็นดินสีเทา มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑ เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ดินชั้นบนมี pH ประมาณ ๖.๕-๗.๕ ได้แก่ชุดดินดงยางเอน ชุดดินกำแพงแสน ชุดดินกำแพงเพชร และชุดดินลำสนธิ ชาติพนม

๒. ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน: มีความเสี่ยงต่อการขาดน้ำได้ในบางปี

๓. ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช : กลุ่มชุดดินที่ ๓๓ มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชหลายชนิด ทั้งพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล และทำนาข้าว ซึ่งได้ใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้อยู่ในภาคต่าง ๆ ที่พบดินกลุ่มนี้ อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพ

๔. การจัดการกลุ่มชุดดินที่ ๓๓ : สามารถปลูกพืชและใช้วิธีการจัดการได้ดังต่อไปนี้

ปลูกข้าวหรือทำนา ปัญหาดินขาดธาตุอาหารพืชบางอย่างหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ใส่ระยะการไถเตรียมดินก่อนปักดำข้าว หรือ อาจจะมีการปลูกพืชตระกูลถั่ว พวกลูกเต้า โสนอัฟริกาฯ เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสด โดยใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๕ กก./ไร่หว่านก่อนถึงฤดูทำนาประมาณ ๒-๓ เดือน แล้วจึงไถกลบ การใส่ปุ๋ยเคมี ควรใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก ใส่ก่อนปักดำ ๑ วัน หรือ ใส่วันปักดำแล้วคราดกลบ โดยใช้ปุ๋ย ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๒๐-๒๐-๐ อัตรา ๒๐ กก./ไร่ สำหรับข้าวพันธุ์ไวต่อช่วงแสง และอัตรา ๓๕ กก./ไร่ สำหรับ ข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสง ครั้งที่สอง ใส่ก่อนระยะข้าวออกดอก ประมาณ ๓๐ วัน หรือ หลังจากปักดำแล้วประมาณ ๓๐-๔๕ วัน โดยหว่านให้ทั่วแปลงเป็นการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าด้วยปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟตอัตรา ๑๕ กก./ไร่ หรือปุ๋ยยูเรีย อัตรา ๖ กก./ไร่ สำหรับข้าวพันธุ์ไวต่อแสงหรือใส่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต อัตรา ๑๓ กก./ไร่ สำหรับข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสง ปลูกพืชไร่ ปัญหาการระบายน้ำของดินเลว การเตรียมพื้นที่เพาะปลูก ในกรณีปลูกพืชไร่ในช่วงฤดูแล้งหรือหลังการเก็บเกี่ยวข้าวควรดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้ทำร่องระบายน้ำรอบกระทงนาและทำร่องระบายในกระทงนาในกรณีที่ กระทงนาใหญ่ ซึ่งห่างกันประมาณ ๑๕-๒๐ เมตรและร่องมีความกว้าง ๔๐-๕๐ ซม.ลึกประมาณ ๒๐-๓๐ ซม. ซึ่งร่องที่ ก่อขึ้นนี้จะช่วยระบายน้ำผิวดินและสะดวกในการให้น้ำและเข้าไปดูแลพืชที่ปลูก

พืชตระกูลถั่ว (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง) ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เช่นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตัน/ไร่ หว่านให้ทั่วแปลงแล้วไถกลบก่อนปลูก ๗-๑๔ วัน ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๒๐-๐ อัตรา ๓๐-๔๐ กก./ไร่ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารพืชเท่าเทียมกัน ใส่รองก้นร่องปลูกหรือโรยสองข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบเมื่อถั่วอายุได้ ๒๐-๒๕ วัน

ข้าวโพดและข้าวฟ่าง ใส่ปุ๋ยเคมีปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่มชุดดินที่ ๔

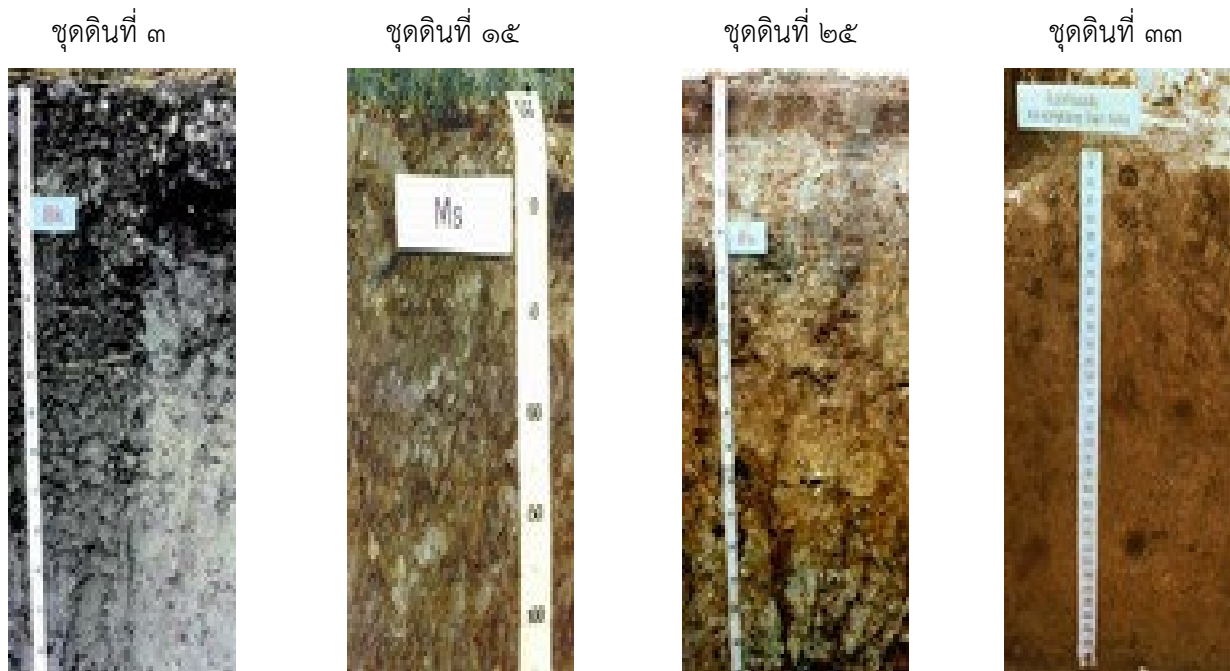
ปลูกไม้ผล เตรียมหลุมปลูกขนาด ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ ซม. ดินก้นหลุมคลุกเคล้าด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ๒๕-๓๐ กก./หลุม

ลำไย พันธุ์ที่แนะนำ ได้แก่ อีตด สีส้มพู แห้ว เปี้ยวเขียว เมื่อต้นลำไยเริ่มให้ผลควรงดการให้น้ำ ช่วงเดือน ธันวาคม - มกราคม ควรทำความสะอาดบริเวณโคนต้น ถากหญ้าและเก็บกวาดใบ ที่ร่วงออกเพื่อให้หน้าดินแห้ง เดือนกุมภาพันธ์ ลำไยแทงช่อดอก เริ่มให้น้ำโดยค่อยๆ เพิ่มปริมาณจนถึงปกติ เดือนมีนาคม-มิถุนายน ควรมีการให้น้ำ อย่างสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยบำรุงผล สูตร ๑๒-๑๒-๑๗-๒ หรือปุ๋ยสูตรเสมอในอัตราครึ่งหนึ่งของอายุต้นและควรมีการค้ำยันกิ่ง และฉีดสารเคมีป้องกันโรคและแมลงด้วย ช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมควรมีการลดการให้น้ำลงก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต ช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน ควรมีการตัดแต่งกิ่งฉีดยาป้องกันโรคแมลงและใส่ปุ๋ยบำรุงต้น สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ครึ่งหนึ่งของอายุต้นร่วมกับการใส่ปุ๋ยคอกในอัตราเท่ากับอายุของต้น

ลิ้นจี่ พันธุ์ที่แนะนำได้แก่ ฮงฮวย โอเฮียะ กิมเจิ้งค่อม หอมลำเจียก กะโหลกใบยาว สาแหรกทอง แห้วสำเนาแก้ว กะโหลกในเตาฯ และแนะนำให้ปลูกเฉพาะภาคเหนือตอนบนที่มีภูมิอากาศเหมาะสม ช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม เป็นระยะที่ ลิ้นจี่พักตัวเพื่อสร้างตาดอก จึงควรมีการงดการให้น้ำ ทำการตัดแต่งกิ่ง ทำความสะอาดบริเวณโคนต้น ช่วงปลายเดือนมกราคม- กุมภาพันธ์จะเริ่มเห็นตาดอกชัดเจน จึงเริ่มให้น้ำโดยค่อยๆ เพิ่มปริมาณจนถึงปกติ เมื่อติดผลอ่อนควรมีการใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงผล โดยใช้ปุ๋ยสูตรเสมอหรือ สูตร ๑๒-๑๒-๑๒ อัตราครึ่งหนึ่งของอายุของต้นร่วมกับการใส่ปุ๋ยคอก ๑๐-๒๐ กก./ต้น ช่วงเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน ควรลดการให้น้ำลงก่อนการเก็บเกี่ยว ช่วงกรกฎาคม-ตุลาคม หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่งโดยเร็วและ ควรใส่ปุ๋ยคอกบำรุงต้นถ้าเป็นพวงมูลวัวมูลควาย ใส่ตามอายุของลิ้นจี่ เช่น อายุ ๕-๑๐ ปี ให้ใส่ ๕-๑๐ ปิบ ถ้าเป็นมูลไก่ควร ลดเหลือ ๕๐% หรือถ้าเป็นมูลค่างควรลดเหลือ๑๐%

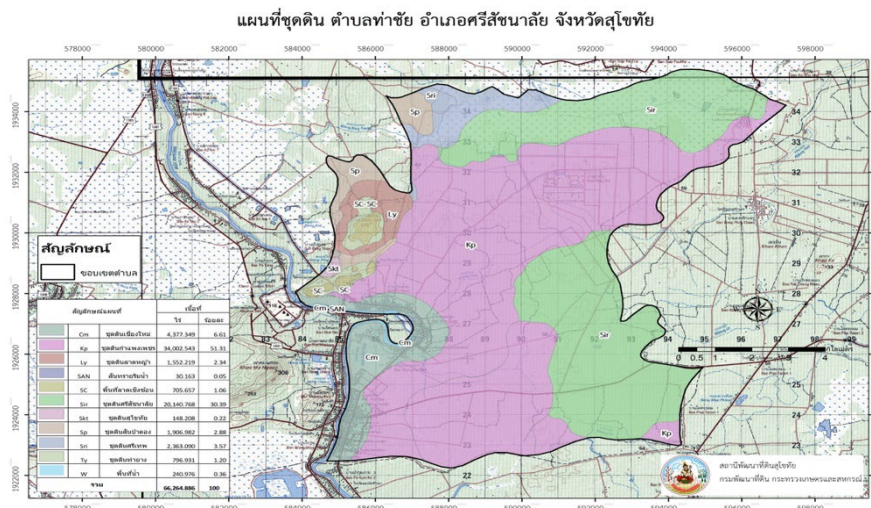
๕. พืชที่เหมาะสมกับชุดดิน : มีดังต่อไปนี้

ถั่ว, ข้าวโพด, ข้าวฟ่าง, ลิ้นจี่

ที่มา : คู่มือการจัดการทรัพยากรที่ดินเบื้องต้น กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินตำบลท่าชัย ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๕ แสดงแผนที่ชุดดิน ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย)

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

อุณหภูมิ อุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนของจังหวัดสุโขทัย (หน่วย : องศาเซลเซียส)

ตารางที่ ๒ แสดงอุณหภูมิในปี ๒๕๔๑-๒๕๕๔ (องศาเซลเซียส)

ปี		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๒๕๕๑	สูงสุก	๓๒.๑	๓๑.๔	๓๕.๔	๓๗.๐	๓๓.๘	๓๔.๑	๓๓.๖	๓๒.๙	๓๓.๔	๓๒.๙	๓๑.๑	๒๙.๕
	ต่ำสุก	๑๘.๙	๒๐.๗	๒๒.๙	๒๕.๖	๒๕.๐	๒๕.๔	๒๔.๙	๒๔.๖	๒๔.๗	๒๔.๔	๒๑.๙	๑๗.๗
๒๕๕๒	สูงสุก	๓๐.๓	๓๔.๒	๓๕.๑	๓๗.๔	๓๕.๓	๓๓.๓	๓๒.๙	๓๓.๕	๓๓.๘	๓๓.๔	๓๒.๑	๓๑.๕
	ต่ำสุก	๑๖.๕	๒๑.๖	๒๒.๘	๒๕.๙	๒๕.๕	๒๕.๒	๒๕.๓	๒๕.๐	๒๔.๙	๒๕.๔	๒๑.๔	๑๙.๗
๒๕๕๓	สูงสุก	๓๑.๖	๓๔.๗	๓๖.๘	๔๐.๒	๓๘.๙	๓๖.๘	๓๔.๕	๓๒.๗	๓๓.๑	๓๑.๕	๓๑.๘	๓๐.๖
	ต่ำสุก	๒๑.๖	๒๑.๙	๒๓.๓	๒๖.๐	๒๖.๘	๒๖.๒	๒๕.๖	๒๕.๐	๒๕.๒	๒๔.๖	๒๒.๔	๒๐.๘
๒๕๕๔	สูงสุก	๒๙.๗	๓๒.๘	๓๑.๐	๓๔.๑	๓๓.๕	-	-	-	-	-	-	-
	ต่ำสุก	๑๘.๘	๒๐.๕	๒๒.๐	๒๔.๒	๒๕.๓	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, มิถุนายน ๒๕๕๔

แหล่งน้ำและปริมาณน้ำฝนในรอบปี

ตารางที่ ๓ แสดงปริมาณน้ำฝน ฝนตกในปี ๒๕๔๑-๒๕๕๔ (หน่วย : มิลลิเมตร)

ปีน้ำ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
๒๕๔๑	๑๖.๐	๐.๕	๔.๕	๕.๖	๑๕๑.๗	๙๖.๖	๑๕๘.๗	๓๐๑.๔	๑๓๘.๙	๖๖.๓	๕๙.๒	๐.๐	๙๙๙.๔
๒๕๔๒	๐.๐	๖๖.๕	๐.๐	๑๓๗.๑	๓๓๓.๘	๘๗.๙	๘๓.๘	๑๕๐.๐	๒๐๔.๔	๒๘๖.๙	๑๕.๗	๙.๗	๑,๓๗๕.๘

๒๕๕๓	๒๖.๑	๐.๐	๑๒๓.๒	๑๔๔.๕	๑๖๘.๘	๒๐๐.๖	๘๗.๖	๒๒๐.๙	๒๖๑.๒	๑๐๘.๙	๘.๔	๐.๐	๑,๓๕๐.๒
๒๕๕๔	๑๕.๕	๐.๐	๒๑.๖	๑๐๒.๙	๓๖๑.๐	๖๓.๐	๙๔.๙	๑๒๗.๑	๒๕๕.๓	๒๓๖.๓	๑๖.๕	๐.๐	๑,๒๙๓.๑
๒๕๕๕	๑๑.๔	๓.๗	๔๒.๐	๒๕.๓	๑๘๗.๙	๔๘.๒	๘๖.๒	๒๐๑.๕	๓๑๕.๐	๑๐๓.๒	๖๘.๓	๑.๓	๑,๐๙๔.๐
๒๕๕๖	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๒๒.๒	๓๘.๓	๒๐๕.๕	๒๗๓.๖	๑๖๔.๖	๒๓๐.๒	๑๕.๘	๐.๐	๐.๐	๙๕๐.๒
๒๕๕๗	๘.๕	๐.๐	๑๖.๘	๑๒๑.๒	๓๑๓.๑	๓๕๕.๒	๑๔๐.๕	๔๗.๒	๒๘๐.๕	๒๗.๒	๕.๙	๐.๐	๑,๓๑๖.๑
๒๕๕๘	๐.๐	๑.๔	๖.๙	๑๓๖.๕	๕๖.๕	๒๕๗.๑	๑๓๕.๗	๑๑๓.๕	๔๔๒.๕	๕๗.๑	๑๔.๙	๘.๑	๑,๒๓๐.๒
๒๕๕๙	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๑๒๗.๑	๔๙๖.๕	๑๖๓.๒	๙๓.๔	๒.๑	๓๒๖.๖	๑๖๑.๑	๒.๗	๐.๐	๑,๓๗๒.๗
๒๕๕๐	๑๗.๓	๓.๙	๑.๙	๑๐๖.๙	๒๘๖.๙	๑๘๑.๒	๑๑๗.๗	๓๓๘.๕	๒๙๑.๐	๙๖.๑	๑๔.๑	๐.๐	๑,๔๕๕.๕
๒๕๕๑	๑๓.๑	๓๒.๑	๖.๘	๙๖.๔	๑๓๘.๓	๑๕๓.๖	๑๓๙.๘	๑๓๗.๗	๓๗๐.๓	๔๔.๕	๓๙๐.๕	๒๘.๕	๑,๕๑๐.๐
๒๕๕๒	๐.๒	๐.๐	๑๖.๑	๔๐.๒	๑๕๙.๑	๒๑๔.๗	๒๑๒.๕	๘๖.๓	๑๙๒.๗	๒๕๓.๔	๐.๘	๐.๐	๑,๑๗๖.๐
๒๕๕๓	๑๘.๘	๐.๐	๐.๐	๔๓.๐	๘๔.๗	๑๑๗.๕	๙๙.๖	๒๐๖.๓	๒๒๒.๔	๑๖๐.๑	๐.๐	๓๔.๗	๑,๐๐๙.๙
๒๕๕๔	๐.๙	๐.๐	๑๑๘.๙	๒๓๓.๑	๒๑๕.๕	-	-	-	-	-	-	-	-
สูงสุด	๒๖.๑	๖๖.๕	๑๒๓.๒	๑๔๔.๕	๔๙๖.๕	๓๕๕.๒	๒๗๓.๖	๓๓๘.๕	๔๔๒.๕	๒๘๖.๙	๓๙๐.๕	๓๔.๗	๑,๕๑๐.๐
ต่ำสุด	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๕.๖	๓๘.๓	๔๘.๒	๘๓.๘	๒.๑	๑๓๘.๙	๑๕.๘	๐.๐	๐.๐	๙๕๐.๒

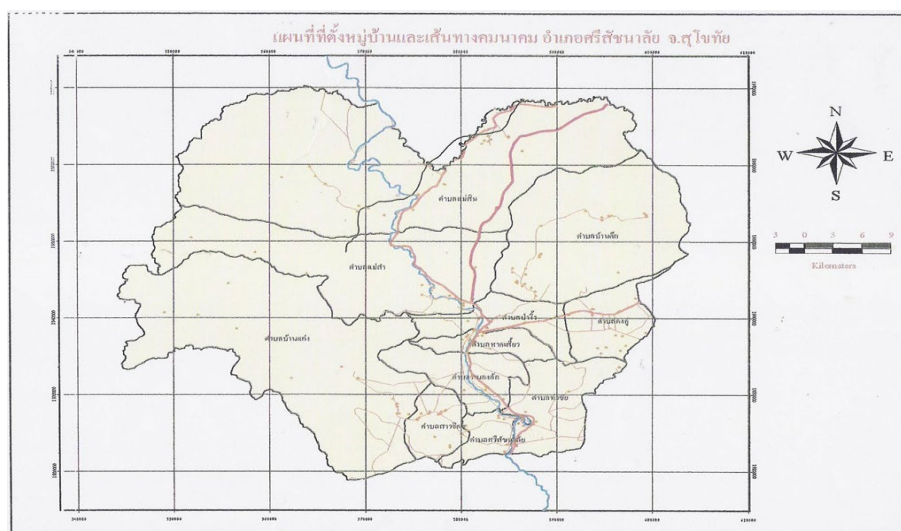
ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๔)

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมระหว่างตำบลกับจุดที่ตั้งอำเภอสามารถติดต่อได้ ดังนี้

๑. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒๐๑ เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างอำเภอสุวรรณภูมิกับอำเภอศรีสัชนาลัย โดยผ่านตำบลท่าชัย ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำยม ในแนวเหนือใต้ ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑ เพื่อติดต่อกับอำเภอ

๒. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒๙๔ เป็นเส้นทางเชื่อมกับอุทยานแห่งชาติ ศรีสัชนาลัย

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

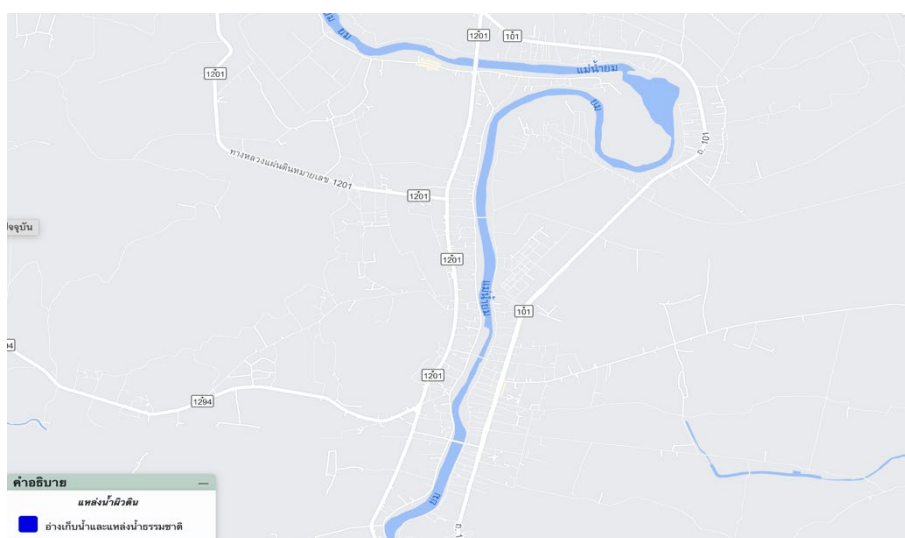
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๓)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ตารางที่ ๔ ข้อมูลเขตการใช้น้ำในพื้นที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

หมู่ที่	ชุมชน	แม่น้ำ	คลอง สาธารณะ	คลอง สูบน้ำไฟฟ้า	สระ	หนอง	บ่อน้ำตื้น	บ่อน้ำบาดาล	ฝายกั้นน้ำ
๑	ปากกล้วย	๑	-	-	๑	-	๗	๕	๑
๒	หมอนสูง	-	-	-	-	-	๑๖	-	๑
๓	วังยายมาก	๑	๑	๑	-	-	๓๐	-	-
๔	ท่าชัย	๑	-	-	-	-	-	-	-
๕	ท่าชัย	๑	-	-	๓	-	๑๒	-	-
๖	หนองบัว	๑	๔	-	๔๐	-	๗๐	๑	๑
๗	ศาลาไก่อุป	-	๒	-	๑๖	-	๒๐	๓	๑
๘	หมอนสูง	๑	-	-	-	-	-	-	-
๙	ดงพริกแจว	-	๑	-	๑	-	๗๕	-	-
๑๐	ท่าชัย	๑	-	-	-	-	๓๐	-	-
๑๑	ท่าชัยใหม่	๑	๑	-	-	-	๑๖	๑	-
๑๒	หมอนสูงพัฒนา	-	๑	-	๒	-	-	-	-
๑๓	ปากกล้วยสามัคคี	๑	๑	-	๑	๑	๑๒	-	๒
รวม		๙	๑๑	๑	๖๔	๑	๒๘๘	๑๐	๖

ที่มา : แผนพัฒนาชุมชน ตำบลท่าชัย

ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำใน ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

๑.๖ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญ

๑. ขนาดการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีที่ดินทำกิน ไม่เกิน ๑๐ ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ในการทำนา ส่วนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทางการทำไร่และสวนผลไม้ ส่วนใหญ่จะมีการถือครองที่ดินมากกว่า ๑๐ ไร่

๒. สิทธิในที่ดินทำกิน

สำหรับสิทธิในที่ดินทำกินนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จะได้รับเอกสารสิทธิประเภท น.ส. ๓ หรือ สปก. ตลอดจนจนการครอบครองโดยไม่มีเอกสารสิทธิ

๓. จำนวนแรงงาน

ตำบลท่าชัย มีประชากรทั้งหมด ๑๐,๓๑๘ คน มีประชากรแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) ร้อยละ ๖๐ ของประชากร ซึ่งจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอยู่ที่ ร้อยละ ๑๐ ของประชากรวัยแรงงานทั้งตำบล

๔. รายได้รายจ่ายของครัวเรือน

จากการประเมินรายได้ของเกษตรกรจากข้อมูล กชช.๒ ค ภาคเกษตรกรรม พบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย ๓๕,๐๐๐ บาท / ครัวเรือน / ปี หรือ เฉลี่ย ๗,๐๐๐ บาท / คน ต่อปี เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน จะแบ่งกลุ่มออกได้ ดังนี้

๑. กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนสูง ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ หรือไร่ย่อย ซึ่งรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ ๖๕,๐๐๐ บาท / ปี

๒. กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำ ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพการไร่ หรือ ทำนา ซึ่งรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ ๒๔,๐๐๐ บาท / ปี

๕. เป้าหมายของการทำฟาร์ม

ในปัจจุบันเกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนวิถีทางของการทำการเกษตร จากการผลิตเพื่อบริโภคมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า เพื่อให้รายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน มีการทำไร่ย่อยกันอย่างกว้างขวาง ส่วนการทำพืชสวน เช่น มะม่วง นอกจากจะปลูกเพื่อขายผลแล้ว ยังมีการขายกิ่งพันธุ์ เพื่อเพิ่มรายได้ อีกทาง

๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือน

ตำบลท่าชัย มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๙,๙๑๙ คน จำแนกเป็นชาย ๔,๗๒๗ คน หญิง ๕,๑๙๒ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอจะนับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลท่าชัย

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากรของตำบล							ครัวเรือนเกษตรกร	
		ครัวเรือน ทั้งหมด	ร้อยละ	สมาชิก (คน)					ครัวเรือน เกษตรกร	ร้อยละ
				รวม	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
๑	ปากกล้วย	๑๙๔	๕.๐๔	๔๙๖	๒๒๘	๔.๘๒	๒๖๘	๕.๑๖	๑๐๘	๗.๑๖
๒	หมอนสูง	๔๒๔	๑๑.๐๒	๑๑๙๖	๕๖๖	๑๑.๙๗	๖๓๐	๑๒.๑๓	๑๓๒	๘.๗๕
๓	วังยายมาก	๓๓๓	๘.๖๖	๗๓๖	๓๓๖	๗.๑๑	๔๐๐	๗.๗๐	๑๔๐	๙.๒๘
๔	ท่าชัย	๓๗๖	๙.๗๘	๘๘๔	๔๓๕	๙.๒๐	๔๔๙	๘.๖๕	๙๕	๖.๓๐
๕	ท่าชัย	๓๔๑	๘.๘๗	๗๘๓	๓๗๕	๗.๙๓	๔๐๘	๗.๘๖	๑๓๐	๘.๖๑
๖	หนองบัว	๒๐๗	๕.๓๘	๔๘๓	๒๓๔	๔.๙๕	๒๔๙	๔.๘๐	๑๑๐	๗.๒๙
๗	ศาลาไก่อุป	๙๓	๒.๔๒	๒๓๖	๑๑๖	๒.๔๕	๑๒๐	๒.๓๑	๔๑	๒.๗๒
๘	หมอนสูง	๔๙๘	๑๒.๙๕	๑๕๑๒	๗๔๓	๑๕.๗๒	๗๖๙	๑๔.๘๑	๒๑๓	๑๔.๑๒
๙	ดงพริกแจว	๒๑๐	๕.๔๖	๕๓๑	๒๖๓	๕.๕๖	๒๖๘	๕.๑๖	๑๒๗	๘.๔๒
๑๐	ท่าชัย	๓๖๘	๙.๕๗	๘๔๘	๓๘๘	๘.๒๑	๔๖๐	๘.๘๖	๑๓๙	๙.๒๑
๑๑	ท่าชัยใหม่	๔๑๘	๑๐.๘๗	๑๑๒๖	๕๒๓	๑๑.๐๖	๖๐๓	๑๑.๖๑	๑๒๖	๘.๓๕
๑๒	หมอนสูงพัฒนา	๖๓	๑.๖๔	๒๐๑	๙๕	๒.๐๑	๑๐๖	๒.๐๔	๔๔	๒.๙๒
๑๓	ปากกล้วยสามัคคี	๓๒๑	๘.๓๕	๘๘๗	๔๒๕	๘.๙๙	๔๖๒	๘.๙๐	๑๐๔	๖.๘๙
รวม ๑๓ หมู่บ้าน		๓,๘๔๖	๑๐๐	๙,๙๑๙	๔,๗๒๗	๑๐๐	๕,๑๙๒	๑๐๐	๑,๕๐๙	๑๐๐

ที่มา : เทศบาลเมืองศรีสุขนาลัย,กรมส่งเสริมการเกษตร (๒๕๖๗)

๑.๖.๓ การศึกษา

ตารางที่ ๖ แสดงโรงเรียนในพื้นที่ตำบลท่าชัย

หมู่ที่	ชุมชน	โรงเรียน (แห่ง)	ชื่อโรงเรียน
๑	ปากกล้วย	-	-
๒	หมอนสูง	-	-
๓	วังยายมาก	๑	โรงเรียนบ้านวังยายมาก
๔	ท่าชัย	๑	โรงเรียนบ้านท่าชัย
๕	ท่าชัย	๑	โรงเรียนไชยะวิทยา
๖	หนองบัว	๑	โรงเรียนบ้านหนองบัว
๗	ศาลาไก่อุป	๑	โรงเรียนศาลาไก่อุป
๘	หมอนสูง	๑	โรงเรียนหมอนสูงประชาสรรค์
๙	ดงพริกแจว	-	-
๑๐	ท่าชัย	-	-
๑๑	ท่าชัยใหม่	๑	โรงเรียนท่าชัยวิทยา
๑๒	หมอนสูงพัฒนา	-	-
๑๓	ปากกล้วยสามัคคี	๑	โรงเรียนบ้านปากกล้วย
รวม		๘	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

๑.๖.๔ สถาบันกลุ่มและมวลชนที่จัดตั้งขึ้น

- กลุ่มแม่บ้าน / วิสาหกิจชุมชน
- กลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่
- กลุ่มสมาชิก สกต.
- ศูนย์ส่งเสริมการผลิตและกระจายข้าวพันธุ์ดี
- ศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

๑.๖.๕ การรักษาความสงบเรียบร้อย

- อาสาสมัครปกป้องสถาบัน
- อปพร.
- สารวัตรหมู่บ้าน
- ราษฎรภายในหมู่บ้านทุกคน ร่วมกันสอดส่องดูแล

๑.๖.๖ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำชื่อเสียงให้กับราษฎรตำบลท่าชัย คือ

- การทำ ทอง/เงิน ลายโบราณ
- กล้าวยอบเนย

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลท่าชัย

การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย กระจายอยู่โดยทั่วไปภายในชุมชน หนาแน่นช่วงบริเวณตลาดสดเทศบาล สภาพอาคารบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ทุนสูงและบ้านเรือนที่สร้างใหม่จะเป็นบ้านแบบสองชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้

การใช้ที่ดินของสถาบันการศึกษา ศาสนา และการสาธารณสุขประโยชน์ ประกอบด้วยโรงเรียน ๘ แห่ง วัด ๖ แห่ง ศาลาเอนกประสงค์ ๖ แห่ง ศาลาริมทาง ๒๔ แห่ง

การใช้ที่ดินประเภทและเกษตรกรรมในตำบลท่าชัยประมาณร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่ทั้งหมด

๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตารางที่ ๗ แสดงปริมาณการผลิตและผลผลิตของตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

	จำนวนครัวเรือน	เนื้อที่เพาะปลูก(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิตรวม(ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย(กก./ไร่)
ข้าว พืชไร่ พืชผัก	๑๔๐๕	๔๔๕๑๓	๔๔๕๑๓	๕๔๖๐๔๕	๖๙๖๑

	จำนวนครัวเรือน	เนื้อที่ยืนต้น(ไร่)	เนื้อที่ให้ผล(ไร่)	ผลผลิต(ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย(กก./ไร่)
ไม้ผล ไม้ยืนต้น	๒๘๒	๑๔๙๓	๑๔๖๑	๗๕๘	๕๑๙

	จำนวนครัวเรือน	จำนวนสัตว์(ตัว)	จำนวนรุ่นต่อปี(รุ่น)	ปริมาณการผลิต(ตัว)	ปริมาณการผลิต(กก.)
ปศุสัตว์	๑๓๓	๕๕๕๔	๓๔๐	๕๔๖	๐

	จำนวนครัวเรือน	เนื้อที่กระชัง(ตรม.)	เนื้อที่เลี้ยง(ไร่)	ผลผลิต(ตัว)	ผลผลิต(กก.)
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๔๒	๒	๑๖๐	๖๗๐๖๐	๘๘๐

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

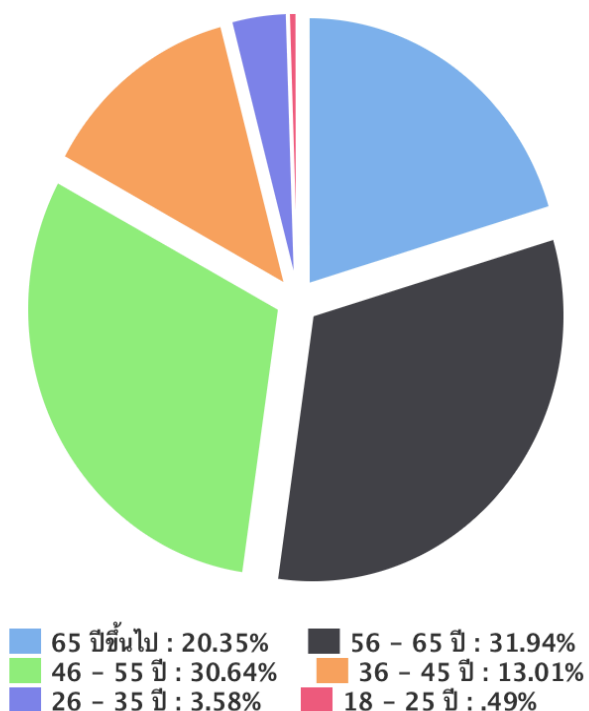
ตำบล ท่าชัย มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๑,๖๒๒ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๔๙๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๔ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี คิดเป็น ร้อยละ ๒๑.๙๔ และอายุ ๖๕ ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลท่าชัย อำเภอ ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๓๓๐.๐๐	๒๐.๓๕
๕๖ - ๖๕ ปี	๕๑๘.๐๐	๒๑.๙๔
๔๖ - ๕๕ ปี	๔๙๗.๐๐	๓๐.๖๔
๓๖ - ๔๕ ปี	๒๑๑.๐๐	๑๓.๐๑
๒๖ - ๓๕ ปี	๕๘.๐๐	๓.๕๘
๑๘ - ๒๕ ปี	๘.๐๐	๐.๔๙
รวม	๑,๖๒๒.๐๐	๑๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุ ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

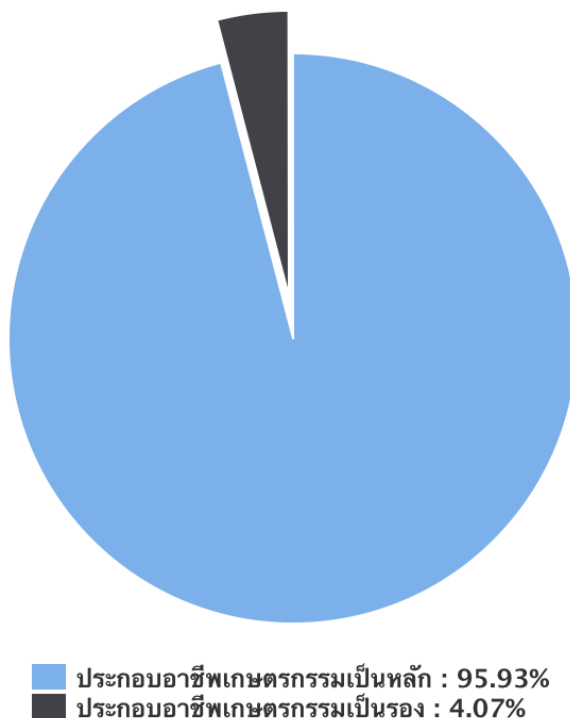
ตำบลท่าชัยมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๕๕๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๙๓ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๖๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๗

ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๕๕๖	๙๕.๙๓
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๖๖	๔.๐๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, พ.ศ. ๒๕๖๖

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

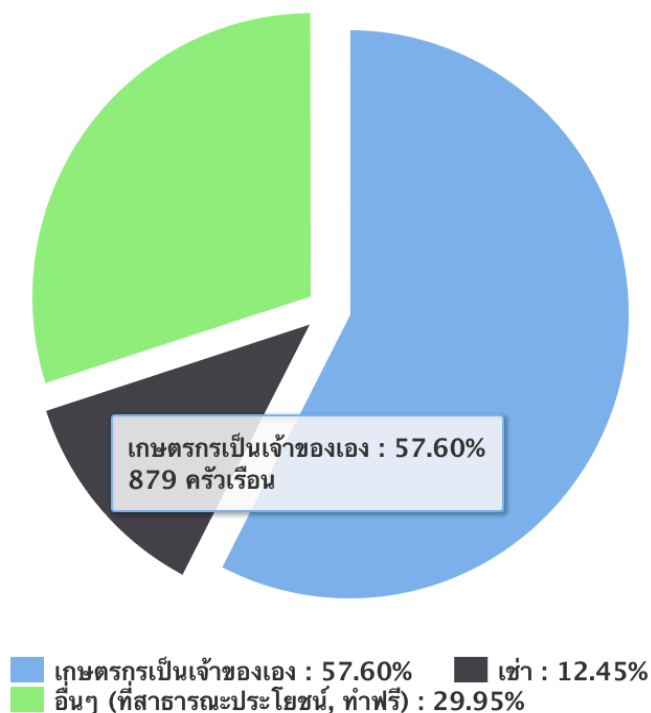
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลท่าชัย ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๑๙๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๗ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๒๑๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐๘ และเช่า จำนวน ๙๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๑๙๒	๓๘.๔๗
เช่า	๙๗	๑๙.๔๓
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒๑๐	๔๒.๐๘
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

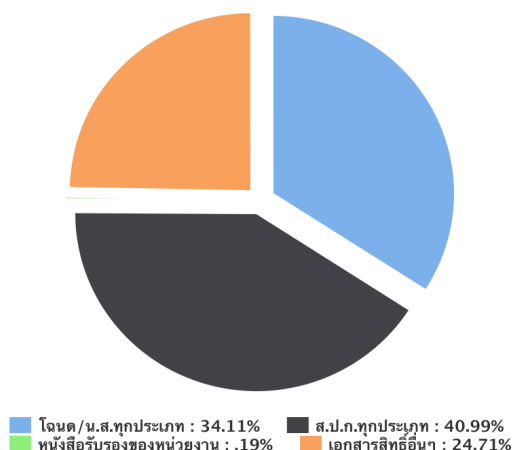
เกษตรกรตำบลศรีสัชนาลัย มีการถือครองที่ดินแบบไม่มีเอกสารสิทธิ จำนวน ๒๕๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗ รองลงมาคือเอกสารสิทธิประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๔๒๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙๘ และเอกสารสิทธิประเภทโฉนด จำนวน ๒๕๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะเอกสารสิทธิของเกษตรกร ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประเภทเอกสารสิทธิ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ อื่นๆ	
๓๕๒	๔๒๓	๒	๒๕๕	๑,๐๓๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๑๑ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

	โฉนดที่ดิน(๑)	น.ส.๓ ก (๒)	น.ส.๓ (๓)	ใบจอง (๔)	อื่นๆ (๕)	รวม (๑)+(๒)+(๓)
แปลง	๔,๖๗๔	๑,๐๒๘	๕๘๒			๖,๒๘๔
ไร่	๒๓,๕๒๓	๘,๗๒๕	๑๑,๓๖๙			๔๓,๖๑๗
งาน	๓	๑	๓			๗
วา	๕๑.๘	๙๐	๘๘			๒๒๙.๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

(๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลท่าชัย มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑๓ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๓๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๓ กลุ่ม สมาชิก ๑๓๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๑๔ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๐ แห่ง สมาชิก ๗๐ ราย

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
	๑๓	๑๓๐	๑๓	๑๓๐	๑	๑๔	๑๐	๗๐	-	-	-	-
รวม	๑๓	๑๓๐	๑๓	๑๓๐	๑	๑๔	๑๐	๗๐	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลท่าชัยมีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

หมู่ที่	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปกริป	
๕	๑	-	-	-	-	-	-	-	-
๑๐	-	-	-	๑	-	-	-	-	-
รวม	๑	-	-	๑	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, พ.ศ. ๒๕๖๗

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลท่าชัย มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๓ คน และหมอดินอาสา จำนวน ๑๓ คน

ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิบัติที่ดิน
ท่าชัย	-	-	-	-	๑๓	๑๓	-	-	-
รวม					๑๓	๑๓			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

- ไม่มี

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
ท่าชัย	-	-	-
รวม	-	-	-

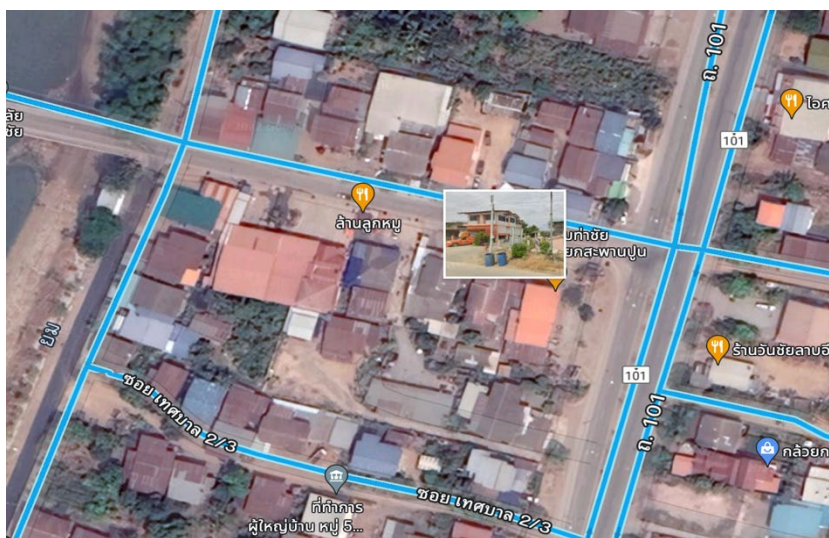
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๑๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์การเรียนรู้ พืชไร่	ส่งเสริมการผลิตพืชไร่	๕	ท่าชัย	นางรัตนภรณ์ พลชนะ	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

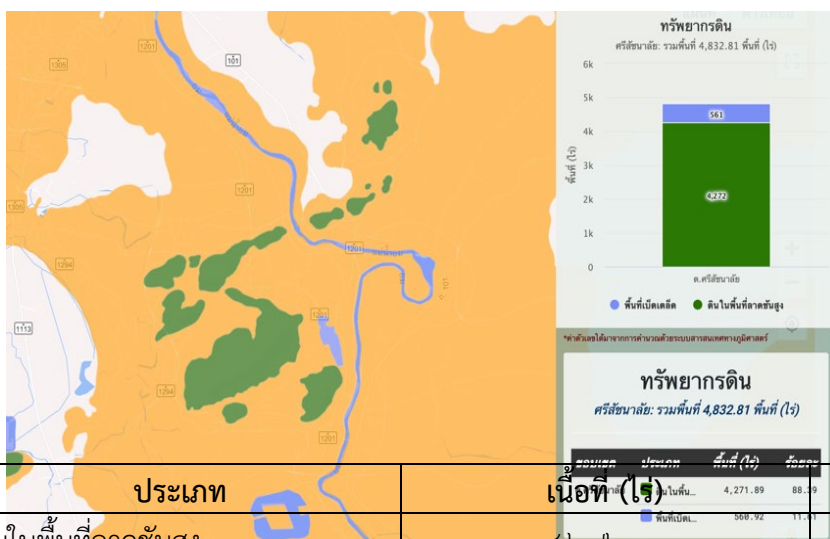
ภาพที่ ๑๒ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่ายตำบลท่าชัย
อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลท่าชัย มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่

- ๑.แปลงใหญ่จังหวัดท่าชัย ที่อยู่ ๘๘๘ หมู่ ๓ ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
- ๒.แปลงใหญ่ไร่อ้อย หมู่ ๕ ตำบลท่าชัย ที่อยู่ หมู่ ๕ ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน
ดิน ใน พื้นที่
ตำบลท่าชัย
ตารางที่
๑๘ แสดง
พื้นที่
ทรัพยากร
ดิน ตำบล
ท่า ชัย
อำเภ อ

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๔,๒๗๒.๐๐	๘๘.๓๙
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง		
พื้นที่เปิดเตล็ด	๕๖๐.๙๒	๑๑.๖๑
กลุ่มชุดดินผสม		
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม		

ศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภศรีสะเกษ, ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลท่าชัย อำเภศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภศรีสะเกษ, ๒๕๖๗)

๒) ทรัพยากรน้ำ

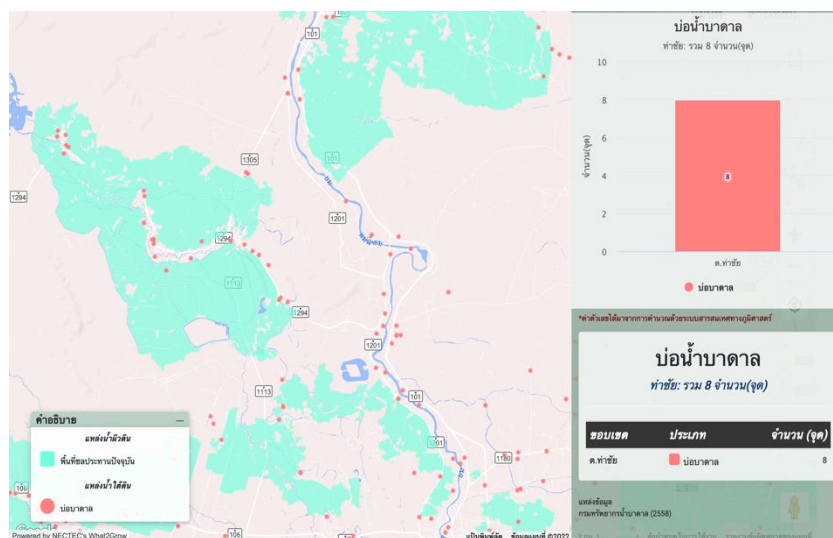
ตำบลท่าชัย เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๘๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- สถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า หมู่ที่ ๓ จำนวน ๑ แห่ง
- ฝาย จำนวน ๖ แห่ง
- สระน้ำ จำนวน ๖๔ แห่ง
- บ่อน้ำตื้น จำนวน ๒๘๘ แห่ง
- บ่อโยก (บ่อบาดาล) จำนวน ๑๐ แห่ง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แม่น้ำยมไหลผ่านในแนวเหนือใต้ เป็นแนวแบ่งเขตตำบล คลองหมอนสูง ไหลผ่านหมู่ที่ ๑, ๒ และหมู่ที่ ๓, ๔, ๕

ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่น้ำใต้ดิน ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

๒.๑.๓ สีนค่าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้ำ GI

- ไม่มี

๒.๑.๔ สีนค่าเกษตรที่สำคัญ

ชนิดสินค้ำ อ้อยโรงงาน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

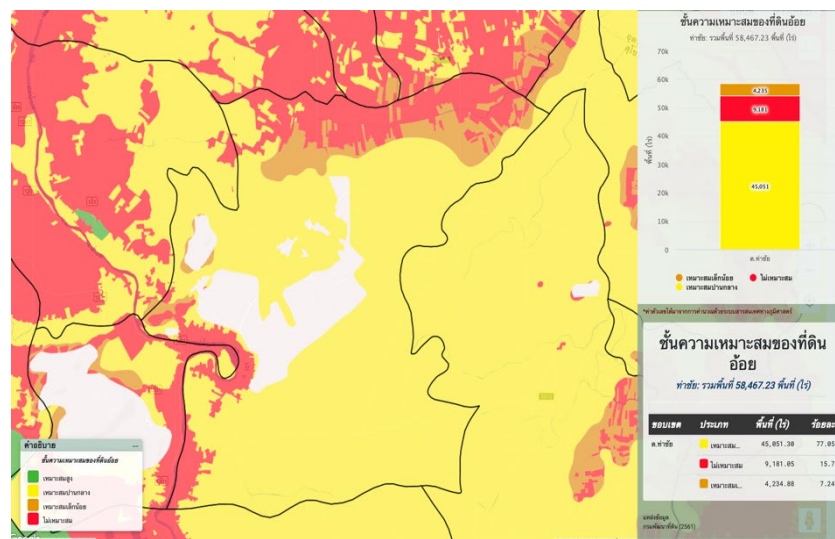
ตำบลท่าชัย มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมด จำนวน ๔๕,๘๕๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๒๗,๘๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๒,๐๐๐ ไร่

คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๕,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๐๐๐ คิดเป็นร้อยละ ๒.๑

ตารางที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๔๕,๘๕๐ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ท่าชัย	๒๗,๘๕๐	๑๒,๐๐๐	๕,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔๕,๘๕๐

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๔ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับการปลูกอ้อย ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๖)

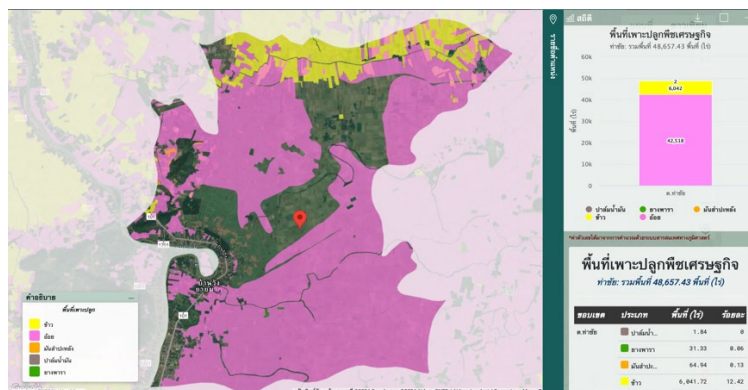
(๒) พื้นที่ปลูก

ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๔๘,๖๕๘ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าว จำนวน ๖,๐๔๒ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก.....(ไร่)
๑	อ้อย	๔๕,๘๕๐
๒	ข้าว	๖,๐๔๒
	รวม	๕๑,๘๙๒

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๕ แสดงพื้นที่ปลูก พืชเศรษฐกิจ (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

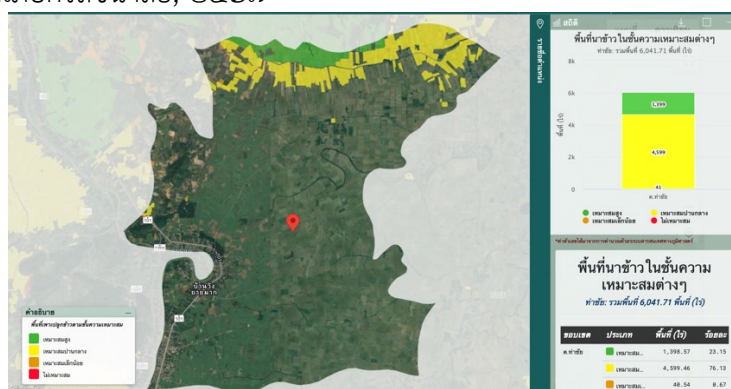
(๓) พื้นที่ปลูก ข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล ท่าชัย มีพื้นที่ปลูก ข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๖,๐๔๒ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑,๓๔๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๕ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔,๕๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๑๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔๐.๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๓.๑๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕

ตารางที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ท่าชัย	๑,๓๔๙	๔,๕๙๙	๔๐.๕๔	๓.๑๕	๖,๐๔๒

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๖ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบล)

- (๑) การใช้พันธุ์ดี
- (๒) การเตรียมดิน
- (๓) การปลูก
- (๔) ระบบการให้น้ำ
- (๕) การดูแลรักษา
- (๖) การใส่ปุ๋ย
- (๗) การเก็บเกี่ยว
- (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
- (๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

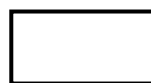
๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบล ท่าชัย มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

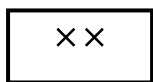
เดือน ชนิด	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี				//////	//////	//////	//////				××	××
ข้าวนาปรัง			××	××							//////	//////
ถั่วเหลือง					//////	//////	//////	//////			××	××
ถั่วเขียว					//////	//////	//////	//////	//////			××
ข้าวโพด					//////				××			
ส้มเขียวหวาน	××	××	××			//////	//////	//////				
มะม่วง												
ไก่ / เป็ด												
สุกร / โค / กระบือ												

ปลูก

ดูแลรักษา

เก็บเกี่ยว

ตลอดปี

ภาพที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพืชในตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบล ท่าชัย มีต้นทุนการผลิตอ้อย ดังนี้

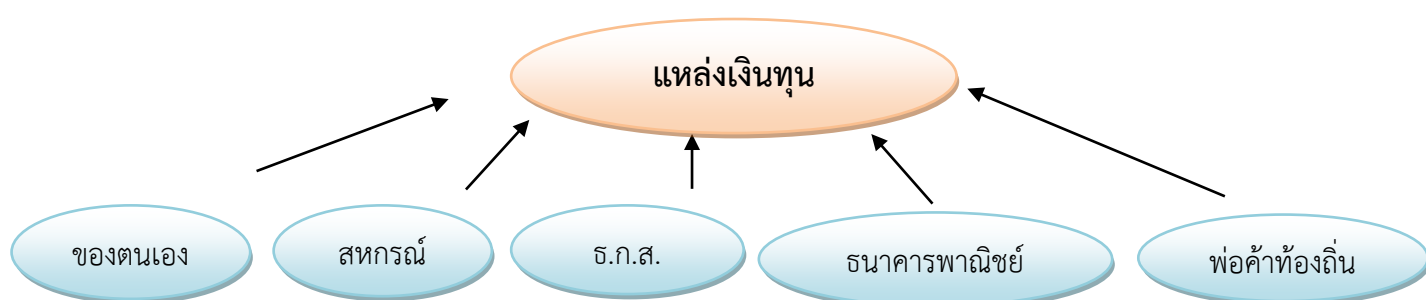
ตารางที่ ๒๒ แสดงต้นทุนการผลิตพืช ปี ๒๕๖๗ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ที่	รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)			
		อ้อยโรงงาน	อ้อยตอ	ข้าวนาปี	ถั่วเขียว
๑	ค่าพันธุ์	๓,๐๐๐	-	๕๐๐	๒๐๐
๒	ค่าเตรียมดิน				
	- ครั้งที่ ๑	๕๐๐	๑๒๐	๓๐๐	๒๕๐
	- ครั้งที่ ๒	๕๐๐	-	๓๕๐	๒๕๐
๓	ค่าจ้างปลูก	๔๐๐	-	๒๐๐	-
๔	ค่าปุ๋ยเคมี	๖๔๐	๘๕๐	๑,๑๐๐	-
๕	ค่ายาเคมี	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๖	ค่ากำจัดวัชพืช	๒๐๐	๓๑๐	๒๐๐	๑๐๐
๗	ค่าจ้างพ่นสารเคมี	๘๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๘	ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	-	๓,๖๒๕	๕๐๐	๕๐๐
๙	ค่านวด	-	-	-	-
๑๐	ค่าขนส่ง	-	-	๑๐๐	-
รวมค่าใช้จ่าย		๖,๑๔๐	๕,๑๐๕	๓,๔๕๐	๑,๕๐๐
ผลผลิต กก. / ไร่		๑๒,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๕๕๐	๑๑๐
ราคา / กก. / ไร่		๑.๑๐	๑.๑๐	๑๐	๑๕
รายได้ / ไร่		๑๓,๒๐๐	๑๑,๐๐๐	๕,๕๐๐	๑,๖๕๐

รายได้สุทธิ / ไร่	๗,๐๖๐	๕,๘๙๕	๒,๐๕๐	๑๕๐
-------------------	-------	-------	-------	-----

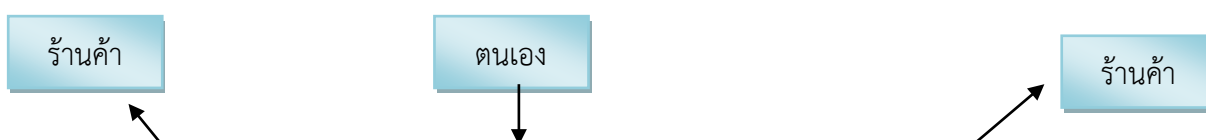
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชนาลัย, พ.ศ. ๒๕๖๓)

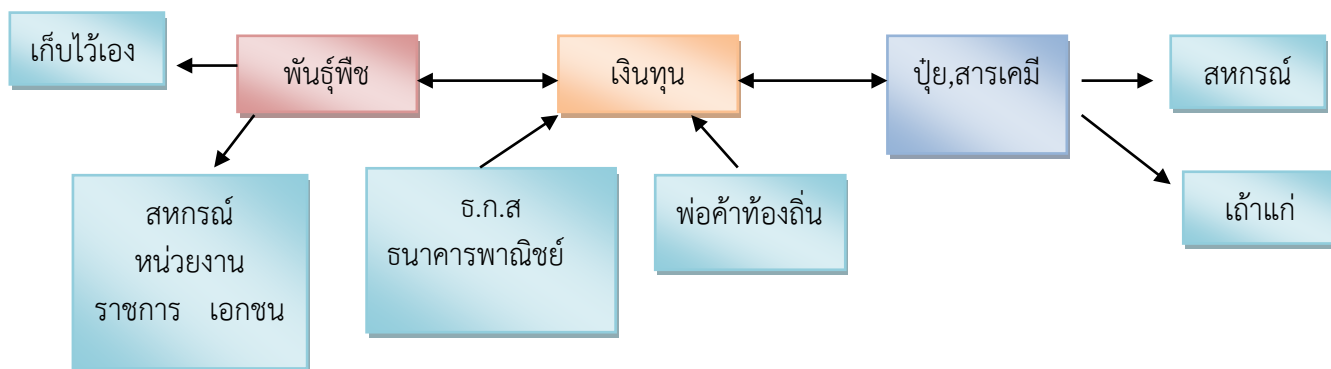
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของตำบล)
ข้อมูลการตลาด (วิธีการตลาด แหล่งรับซื้อผลผลิต)

เงินที่ใช้ส่วนใหญ่ ใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดโรค-แมลง ศัตรูพืช การผลิตอาศัยธรรมชาติเป็นหลักหากปีใดเกิดภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นฝนแล้ง น้ำท่วมหรือโรค-แมลงระบาดมาก อันเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตที่เกษตรกรดำเนินกิจกรรม อาจเป็นเหตุให้เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้จนเกิดภาวะหนี้สินผูกพันได้

การใช้เงินทุนของเกษตรกร

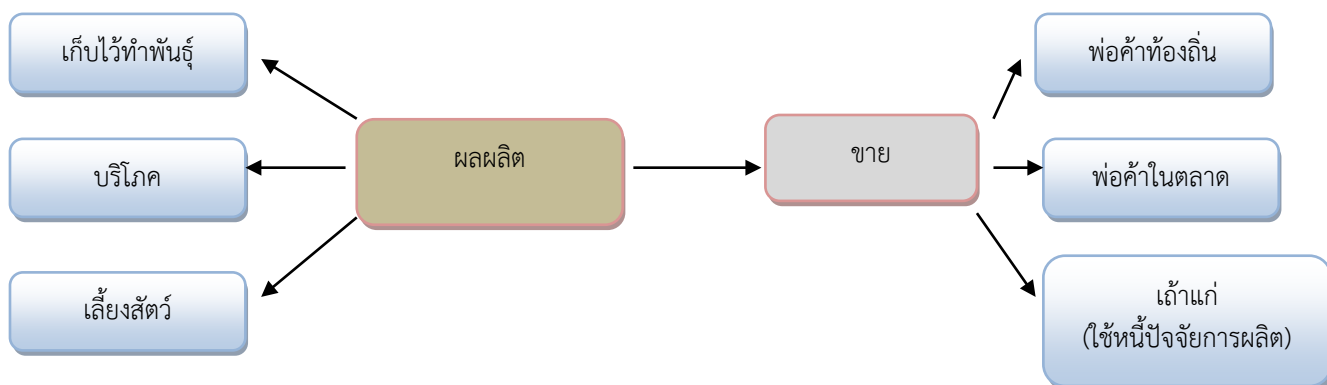

ข้อมูลการตลาด

เนื่องจากในปัจจุบัน เกษตรกร ประกอบการเกษตรทางด้านการทำสวนไม้ผล ทำนา และทำไร่ รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งการจำหน่ายนั้น ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดจะจำหน่ายในพื้นที่ตำบลท่าชัย ทั้งที่พ่อค้ามารับซื้อถึงที่และเจ้าของนำมาขายตามสถานที่ที่จัดเตรียมไว้หรือจำหน่ายให้พ่อค้าที่รับซื้อในท้องถิ่น

วิธีการตลาด

ภาระหนี้สิน

สาเหตุใหญ่ที่เกษตรกรมีภาวะหนี้สิน เกิดจากการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ได้แก่ ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.), สหกรณ์ เช่น กองทุนหมู่บ้าน และแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ญาติพี่น้อง พ่อค้าในท้องถิ่น เกษตรกรบางส่วนนำเงินทุนไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืม นอกจากนี้บางรายอาจอยู่ในระยะ

ลงทุนซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการยังไม่ให้ผลตอบแทน ผลผลิตที่ได้รับต่ำ ราคาผลผลิตต่ำ แต่ความสามารถในการชำระคืนของเกษตรกรยังอยู่ในระดับค่อนข้างดี

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและ การตลาด ๑.ต้นทุนการผลิตสูง ๒.รายได้รายจ่ายของ ครัวเรือน ๓.แหล่งสินเชื่อของเกษตรกร	๑. มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีใน การจัดการวัชพืชในทุกกระยะการ ปลูก ๒.เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็น ของตนเองหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ๓.ขาดแหล่งน้ำในการเพาะปลูก พืชฤดูแล้ง ๔.เกษตรกรขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ทำกินของตนเอง ๕.เกษตรกรไม่สามารถกู้เงินจาก สถาบันการเงินของรัฐได้	๑. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด ๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ๔. จัดทำแปลงพยายกรณ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช ๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ใช้เอง ๕. รวมกลุ่มกันจำหน่ายผลผลิต ๖. แปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ผลิตมันเส้นแทนการจำหน่ายมันสด ผลิตน้ำตาลปึก จำหน่าย ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตราคาถูก ๗. ให้ความรู้ด้านการลดต้นทุน ๘. รณรงค์การใช้สารชีวภาพและชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้เคมี ๙. รณรงค์และส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐ ภาครัฐกำหนดมาตรการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี และสารเคมี อย่างจริงจัง ๑๑. รัฐมีการกำหนดราคาขั้นต่ำ และมีมาตรการบังคับใช้ ๑๒. ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปเพิ่มมูลค่า ๑๓. รัฐสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกร	ทุกหมู่บ้าน	มาก

ตารางที่ ๒๔ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร	๑.การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน/ การเกิดภาวะว่างงาน ผู้สูงอายุ ๒. กลุ่มเกษตรกรขาดความ เข้มแข็งและความต่อเนื่อง ๓. เกษตรกรขาดองค์ความรู้ และ ทักษะในการทำการเกษตร ทางด้านการปลูกพืช	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร รุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี การผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการ ปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่น ในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์ ๑. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรอง คุณภาพ ๓. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง ไม่ เพียงพอ ๔. เกษตรกรไม่ให้ความสนใจใน การแปรรูปเนื่องจากขั้นตอน ยุ่งยากเสียเวลา	๑. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการ แปรรูป ๒. สินค้าไม่ได้รับรองมาตรฐาน ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น ๓. ผลผลิตในการนำมาแปรรูป ไม่เพียงพอ/เกษตรกรผลิตไม่พอ ต่อความต้องการในการบริโภค ๔. เกษตรกรขายผลผลิตสดได้เงิน ได้เร็วกว่าการแปรรูป ซึ่งมีขั้นตอน ยุ่งยากซับซ้อน	๑. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๒. สนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน ๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้ สอดคล้องกัน ๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความแตกต่างของ ราคาก่อนการแปรรูปและหลังแปรรูปจำหน่าย	กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน	ปานกลาง

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบล ท่าชัย

ตารางที่ ๒๕ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

สภาพแวดล้อม ภายใน สภาพแวดล้อม ภายนอก	S-Strengths S๑ เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการผลิตพืชไร่,ไม้ผล S๒ มีแหล่งทอง/เงิน โบราณ หมู่ ๓, ๕, ๘, ๑๐, ๑๑ S๓ เกษตรกรมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาท้องถิ่น S๔ มีแหล่งเงินทุนจากกองทุน สามารถระดมออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ เพื่อเสริมสร้างรายได้เพิ่ม S๕ มีเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ทันสมัย	W-Weaknesses W๑ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝน W๒ ดินมีการอัดแน่นของชั้นดินเนื่องจากการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร W๓ เกษตรกรใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดวัชพืชมากเกินไปจนความจำเป็นและซ้ำซาก W๔ เกษตรกรขาดการวางแผนการใช้ที่ดิน W๕ เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตปุ๋ยจากเศษวัสดุหรือวัสดุเหลือใช้ W๖ มีการเผาอ้อยโรงงานก่อนเพื่อความสะดวกในการเก็บเกี่ยว ซึ่งเป็นการทำลายดินและสิ่งมีชีวิตในดิน W๗ เกษตรกรขาดการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในครัวเรือน
O-Opportunities O๑ ตลาดของการทำทอง/เงิน โบราณ มีขนาดใหญ่ O๒ สตรีมีบทบาทในการทำการเกษตรมากขึ้น O๓ มีการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง O๔ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน O๕ เทคโนโลยีการทำการเกษตรมีความก้าวหน้ามากขึ้น O๖ มีโรงงานอ้อยอยู่ใกล้พื้นที่	กลยุทธ์ SO S๒O๑ ขยายตลาดไปยังต่างประเทศ S๒S๓O๒ การพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสม สตรีวัยทำงาน S๓O๓ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง S๑O๖ เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการผลิตพืชไร่และโรงงานอ้อยอยู่ใกล้พื้นที่ S๕O๕ มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุน	กลยุทธ์ WO W๗O๗ ใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาและวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในครัวเรือน W๑W๓O๓ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการน้ำ ดิน และระบบการปลูกพืช W๕O๖ การขายอ้อยใช้กับโรงงานผลิตชีวมวลของโรงงานน้ำตาล W๗O๑ สนับสนุนอาชีพทำทองลายโบราณเป็นอาชีพเสริมหลังจากทำการเกษตร
T-Threats T๑ ภัยธรรมชาติ T๒ ปัจจัยการผลิต เช่น สารเคมี, ปุ๋ยเคมี และเมล็ดพันธุ์ ฯลฯ มีราคาแพง T๓ เกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการโรคและแมลงโดยใช้สารชีวภัณฑ์ T๔ เกษตรขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเอง T๕ ขาดแรงงานจากนอกพื้นที่ในการรับจ้าง	กลยุทธ์ ST S๑T๒ การทำปุ๋ยหมัก ผสมปุ๋ยใช้เอง และการทำสารชีวภัณฑ์ S๕T๕ การใช้รถตัดอ้อยแทนแรงงานคน S๓T๓ ให้ความรู้ด้านวิชาการเรื่องโรคและแมลง S๓T๔ ติดต่อหน่วยงานราชการให้เอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน	กลยุทธ์ WT W๒T๓ ผูกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องดินและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ W๒T๒ ผูกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องสารเคมีและปุ๋ยเคมี

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ ขยายตลาดไปยังต่างประเทศ

๑.๒ การพัฒนาการเกษตรให้เหมาะกับสตรีวัยทำงาน

๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๔ เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการผลิตพืชไร่และโรงงานอ้อยอยู่ใกล้พื้นที่

๑.๕ มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุน

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ ใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาและวางแผนการใช้ปัจจัยประมาณในครัวเรือนศักยภาพ

เกษตรกร

๒.๒ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการน้ำ ดิน และระบบการปลูกพืช

๒.๓ การขายใบอ้อยให้กับโรงงานผลิตชีวมวลของโรงงานน้ำตาล

๒.๔ สนับสนุนอาชีพทำทองลายโบราณเป็นอาชีพเสริมหลังจากทำการเกษตร

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

๓.๑ การทำปุ๋ยหมัก ผสมปุ๋ยใช้เอง และการทำสารชีวภัณฑ์

๓.๒ การใช้รถตัดอ้อยแทนแรงงานคน

๓.๓ ให้ความรู้ด้านวิชาการเรื่องโรคและแมลง

๓.๔ ติดต่อหน่วยงานราชการให้เอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ ฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องดินและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

๔.๒ ฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องสารเคมีและปุ๋ยเคมี

หมายเหตุ

การตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ต้องเป็นไปตามแบบฟอร์มรายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ ตามแนวทางการจัดทำแผน

พัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒ ที่แนบมาพร้อมหนังสือแจ้งจังหวัด

๒. ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล

๓. การแสดงอ้างอิงแหล่งที่มาของแต่ละข้อมูล

๔. นอกจากการบรรยายเนื้อหาแล้วต้องมีตาราง แผนภูมิ หรือแผนที่ประกอบตามแบบฟอร์มรายงาน

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

๓.๑ แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๓.๑.๑ โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดโรคพืช ศัตรูในนาข้าวและสวนผลไม้ (ไตรโคเดอร์มา, บิวเวอร์เรีย)

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๖๕ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๕ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน ของเทศบาลเมืองศรีสขันธ์

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๑.๒ โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๑๐ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสขันธ์

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๑.๓ โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวอินทรีย์บาซิลลัส ทูริงเยนซิส (BT) กำจัดศัตรูพืช บาซิลลัส ซับทิลิส (BS) ป้องกันกำจัดโรคพืช

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๖๕ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๕ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสขันธ์

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๑.๔ โครงการอบรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์/สบู่/แชมพู

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๑๐ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสขันธ์

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๘๐ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๑.๕ โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษไว้บริโภค

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๑๐ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรม, ศึกษาดูงาน, สนับสนุนปัจจัยการผลิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ เกิดกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน ๑ กลุ่ม

๓.๑.๖ โครงการส่งเสริมการใช้ถั่วอ้อยพันธุ์ดี

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๑๐ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ, สนับสนุนท่อนพันธุ์อ้อยพันธุ์ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ: มีพื้นที่ผลิตท่อนพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีในตำบลท่าชัย อย่างน้อย จำนวน ๑๓๐ ไร่

๓.๑.๗ โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร

เป้าหมาย : คณะกรรมการศูนย์บริการฯ ตำบลหนองอ้อ จำนวน ๑๙ คน

วิธีการถ่ายทอด: อบรม, ศึกษาดูงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : คณะกรรมการศูนย์บริการฯ ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการ จำนวน ๑๙ คน

๓.๑.๘ โครงการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ไปยังโรงเรียนต่างๆ ในตำบลท่าชัย

เป้าหมาย : โรงเรียนในตำบลท่าชัย ๘ แห่ง

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ, ศึกษาดูงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : นักเรียนของโรงเรียนในตำบลท่าชัย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตร มีทักษะทางการเกษตรเบื้องต้น

๓.๑.๙ โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๑๐ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๑.๑๐ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสานและจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๑๐ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรม, ศึกษาดูงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๑.๑๑ โครงการอบรมการซ่อมเครื่องยนต์ทางการเกษตรขนาดเล็ก

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๖๕ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๕ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๒ แผนการลงทุน

๓.๒.๑ โครงการจัดตั้งกองทุนปัจจัยการผลิต (เมล็ดข้าวพันธุ์ดี, พืชพันธุ์ดี, ปุ๋ย, โค, กระบือ)

เป้าหมาย : กองทุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๑๓ กลุ่ม

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ, สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : มีการจัดตั้งกลุ่มกองทุนปัจจัยการผลิต อย่างน้อย ๒ กลุ่ม

๓.๒.๒ โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๖๕ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๕ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ, สนับสนุนปัจจัยการผลิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๒.๓ โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๖๕ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๕ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

๓.๓ แผนการปรับปรุงพื้นที่ฟุทพยากร

๓.๓.๑ โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นในสวนหลังบ้าน

เป้าหมาย : เกษตรกร ๖๕ คน (๑๓ หมู่ ๆ ละ ๕ คน)

วิธีการถ่ายทอด : อบรม, สนับสนุนต้นกล้าพืชพันธุ์ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ : สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ

ภาคผนวก

แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดโรคพืช ศัตรูในนาข้าวและสวนผลไม้ (ไตรโคเดอร์มา, บีเวอร์เรีย)

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีอาชีพเพาะปลูกพืชโดยเฉพาะข้าวและไม้ผล-ไม้ยืน แต่ระบบการผลิตของเกษตรกรยังประสบปัญหาหลายประการ คือ ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ขาดแคลนปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิตสูง ขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการผลิตข้าวและไม้ผลให้มีคุณภาพ
๒. เกษตรกรมีการลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืชในนาข้าวและสวนไม้ผล

เป้าหมาย

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวและไม้ผล ในพื้นที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๖๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรและพื้นที่
๒. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว/ไม้ผล
๓. ฝึกอบรมเกษตรกร
๔. ประเมินผลโครงการ

ตัวชี้วัด

เกษตรกรผู้ปลูกข้าว/ไม้ผล ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๖๕ คน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถจัดการการผลิตในไร่นาได้อย่างถูกต้อง
๒. เกิดกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว/ไม้ผล

โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

หลักการและเหตุผล

การใช้พื้นที่เพื่อทำการเกษตรในปัจจุบันกระทำกันอย่างต่อเนื่อง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากโครงสร้างดินเสื่อม ขาดอินทรีย์วัตถุที่ทำให้ดินร่วนซุย การแก้ไขปัญหา สามารถทำได้โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพช่วยในการปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย และมีหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำขึ้นใช้เอง โดยปรับใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมีได้เป็นอย่างดี

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการใช้สารสกัดชีวภาพที่สามารถผลิตได้เอง โดยใช้วัตถุดิบพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น สะเดา มะกรูด ตะไคร้
๒. เกษตรกรลดความเสี่ยงต่อสารเคมีที่ใช้
๓. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรทั่วไปในชุมชน

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี
๓. จัดทำแปลงส่งเสริม/แปลงสาธิต
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและการผลิตปุ๋ยชีวภาพ
๒. ลดต้นทุนการผลิต
๓. ปรับปรุงบำรุงดินให้มีสภาพดีขึ้น

๔. เกิดกลุ่มเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกันเองในชุมชน
๕. เป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีในชุมชน

โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวอินทรีย์บาซิลลัส ทูริงเยนซิส (BT) กำจัดศัตรูพืช บาซิลลัส ซับทิลิส (BS) ป้องกันกำจัดโรคพืช

หลักการและเหตุผล

จากการที่มีการใช้สารเคมีกันอย่างกว้างขวาง พบว่าสารเคมีก่อให้เกิดปัญหาข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ หากใช้สารเคมีโดยขาดความรู้และขาดความระมัดระวัง รวมทั้งส่งผลให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมีการตกค้างในอาหารซึ่งเกินค่าปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ปัจจุบันจึงมีการหาสิ่งทดแทนสารเคมีเพื่อนำไปใช้ในการปราบศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นทางเลือกให้เกษตรกรอีกทางหนึ่ง ได้แก่ จุลินทรีย์บาซิลลัส ทูริงเยนซิส (BT) และบาซิลลัส ซับทิลิส (BS) ซึ่งเป็นจุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีความปลอดภัยต่อมนุษย์ สัตว์ และพืช ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสามารถนำมาใช้และเข้ากันได้ดีกับศัตรูธรรมชาติอื่นๆ ไม่มีการตกค้างบนพืชผล มีความเฉพาะเจาะจงต่อแมลงเป้าหมาย สามารถนำไปใช้ร่วมกับสารฆ่าแมลงหรือใช้สลับกันได้ และสามารถใช้กับเครื่องพ่นสารเคมีที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในการเกษตรได้

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมี
๒. เกษตรกรลดความเสี่ยงต่อสารเคมีที่ใช้
๓. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรทั่วไปในชุมชน

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๔๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๑ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๔๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี
๓. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและการผลิตปุ๋ยชีวภาพ
๒. ลดต้นทุนการผลิต
๓. เกิดกลุ่มเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกันเองในชุมชน

โครงการอบรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์/สบู/แชมพู**หลักการและเหตุผล**

จากการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป มีการใช้สารชำระล้าง เช่น น้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก สบู แชมพู กันทุกครัวเรือน ซึ่งประชาชนบางส่วนสามารถผลิตเองได้ แต่ยังขาดความรู้และทักษะ ดังนั้น หากมีการนำเอาความรู้และเทคโนโลยีเข้าไปถ่ายทอดร่วมกับการปรับใช้วัสดุในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ย่อมทำให้ประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือนลง ทั้งยังสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ในอนาคต

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. ลดรายจ่ายภายในครัวเรือน
๒. ส่งเสริมด้านทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๔

งบประมาณ

๒๕,๐๐๐ บาท

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี
๓. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์สำหรับดำเนินการ (บางส่วน)
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรสามารถผลิตน้ำยาเอนกประสงค์ไว้ใช้ในครัวเรือนได้ ทำให้ลดรายจ่ายในครัวเรือน
๒. เพิ่มทักษะด้านอาชีพให้แก่เกษตรกร

โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษไว้บริโภค

หลักการและเหตุผล

ผักสวนครัวเป็นอาหารที่ทุกครัวเรือนมีการบริโภคเป็นประจำ แต่พบว่าการผลิตผักในในปัจจุบันประสบปัญหาการใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง ทำให้มีสารพิษเกินค่ามาตรฐาน ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก ได้รู้จักการผลิตผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ ลดการใช้สารเคมี เพื่อตอบสนองกับแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคที่เน้นความปลอดภัยของอาหารเป็นสำคัญ

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรต่อระบบการผลิตผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. ปรับพฤติกรรมการผลิตสินค้าของเกษตรกร
๓. เพื่อพัฒนาแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษ

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๒๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ/จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ
๒. จัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี และทัศนศึกษาดูงาน
๓. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืช
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน
๒. เกิดกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน ๑ กลุ่ม

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ต่อระบบการผลิตผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรมีการปรับพฤติกรรมการผลิตสินค้า
๓. มีแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษภายในตำบล

โครงการส่งเสริมการจัดทำสวนสมุนไพรประจำครัวเรือนและชุมชน

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประชาชนหันมาใส่ใจสุขภาพกันมากขึ้น สมุนไพรไทยจึงเป็นอีกทางเลือกของการดูแลสุขภาพ ประโยชน์ของสมุนไพรมีมากมาย ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ในเรื่องสรรพคุณของสมุนไพรไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรต่อสมุนไพรไทย
๒. เกษตรกรปลูกสมุนไพรไว้ใช้ในครัวเรือน ขยายไปถึงชุมชน
๓. เกษตรกรมีสุขภาพที่ดีขึ้น

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๒๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี และทัศนศึกษาดูงาน
๓. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน
๒. มีสวนสมุนไพรประจำหมู่บ้าน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสมุนไพรไทย
๒. เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรมีการปรับปรุงพฤติกรรมการผลิตสินค้า
๓. มีแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษภายในตำบล

โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวพันธุ์ดี

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่มีอาชีพเพาะปลูกข้าว ยังมีระบบการผลิตของเกษตรกรที่ประสบปัญหาหลายประการ คือ ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ต้นทุนการผลิตสูง ขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม ผลผลิตต่อไร่ต่ำ รวมทั้งได้รับผลกระทบจากเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ศัตรูพืช และโรคพืชต่าง ๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี ด้านทานการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล รวมทั้งโรคและแมลงต่าง ๆ
๒. ส่งเสริมการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรในชุมชน

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรและพื้นที่
๒. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
๓. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
๔. ติดตามประเมินผลโครงการ

ตัวชี้วัด

๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน
๒. มีพื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีในตำบลท่าชัย อย่างน้อย จำนวน ๑๓๐ ไร่

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ต่อระบบการผลิตข้าวพันธุ์ดี
๒. มีการกระจายตัวของเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีในพื้นที่ตำบลท่าชัย
๓. ลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล รวมทั้งโรคและแมลงต่าง ๆ

โครงการส่งเสริมการใช้อ้อยพันธุ์ดี

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่มีอาชีพเพาะปลูกอ้อยเป็นหลัก ระบบการผลิตของเกษตรกรยังประสบปัญหาหลายประการ คือ ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ขาดแคลน อ้อยพันธุ์ดี ต้นทุนการผลิตสูง ขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม ผลผลิตต่อไร่ต่ำ รวมทั้ง ได้รับผลกระทบจากวัชพืช ศัตรูพืช และโรคพืชต่าง ๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรใช้อ้อยพันธุ์ที่ดี ด้านทานโรคและแมลงต่าง ๆ
๒. ส่งเสริมการกระจายอ้อยพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรในชุมชน

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรและพื้นที่
๒. ให้ความรู้และแจกอ้อยพันธุ์ดี
๓. ติดตามประเมินผลโครงการ

ตัวชี้วัด

๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ จำนวน ๑๓๐ คน
๒. มีพื้นที่ผลิตอ้อยพันธุ์ดีในตำบลท่าชัย อย่างน้อย จำนวน ๑๓๐ ไร่

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มีอ้อยพันธุ์ดีไว้เพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป
๒. มีการกระจายตัวของอ้อยพันธุ์ดีในพื้นที่ตำบลท่าชัย

โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร

หลักการและเหตุผล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลได้ถ่ายทอดองค์ความรู้บางส่วนท้องถิ่นแล้ว แต่ปรากฏว่าส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติการกิจได้เท่าที่ควร เห็นควรจัดให้มีการอบรมผู้นำและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาความสามารถให้การบริหารจัดการศูนย์บริการฯ

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ ระหว่างผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการบริหารศูนย์บริการฯ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง
๒. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ

เป้าหมาย

คณะกรรมการศูนย์บริการฯ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๙ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๒๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดฝึกอบรม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้
๒. ทัศนศึกษาดูงานศูนย์บริการฯ ที่มีผลงานดีเด่นด้านการบริหารจัดการ
๓. ประชุมจัดทำและนำเสนอแผนพัฒนาศูนย์บริการฯ

ตัวชี้วัด

คณะกรรมการศูนย์บริการฯ ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการ จำนวน ๑๙ คน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. คณะกรรมการศูนย์บริการฯ/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ มีความพร้อมที่จะรับความรู้และประสบการณ์ สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ศูนย์บริการฯ มีความพร้อมในการให้บริการความรู้และเทคโนโลยีแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

โครงการถ่ายทอดความรู้ไปยังโรงเรียนต่างๆ ในตำบลท่าชัย**หลักการและเหตุผล**

เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่ตำบลท่าชัย มีความรู้และทักษะเบื้องต้นทางด้านการเกษตร

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านการเกษตรให้กับเยาวชน
๒. เพื่อให้เยาวชนได้รับการปลูกฝังแนวคิดที่ดีทางด้านการเกษตร

เป้าหมาย

นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่ตำบลท่าชัย

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดฝึกอบรม ถ่ายทอดการเรียนรู้
๒. ทักษะศึกษาดูงาน
๓. ฝึกปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด

ตัวชี้วัด

นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่ตำบลท่าชัย ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางด้านการเกษตร
๒. ศูนย์บริการฯ ถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังเยาวชน

โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันผู้บริโภคมีกระแสนิยมบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพตามมาตรฐาน แต่พบว่าในระบบการผลิตของเกษตรกรทั่วไปยังประสบปัญหาเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล เนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญในการผลิตที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานตามความต้องการของผู้บริโภค
๒. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความพร้อมเข้าสู่ระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐาน GAP

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๓๕,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี
๓. ตรวจประเมินแปลงและให้คำแนะนำ
๔. ติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ

ตัวชี้วัด

เกษตรกร จำนวน ๑๓๐ คน ได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาระบบการผลิตให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรได้รับความรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับปรุง/พัฒนาระบบการผลิตของตนเองให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสานและจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการและเหตุผล

ระบบเกษตรผสมผสานเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบเกษตรกรรมที่มีกิจกรรมตั้งแต่ ๒ กิจกรรมขึ้นไปในพื้นที่เดียวกัน ภายใต้การเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมการอยู่ร่วมกันอาจจะอยู่ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช พืชกับสัตว์ หรือสัตว์กับสัตว์ก็ได้ ระบบเกษตรผสมผสานจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการวางรูปแบบและดำเนินการ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการใช้แรงงาน เงินทุน ที่ดิน ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งกับการผลิตอีกชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดภายในไร่นาแบบครบวงจร ดังนั้นจึงเป็นระบบที่นำไปสู่การเกษตรแบบยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๑๓๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรมและทัศนศึกษาดูงาน
๓. ให้คำแนะนำและติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกรตำบลท่าชัย จำนวน ๑๓๐ คน มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรตำบลท่าชัยมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการทำการเกษตรแบบผสมผสาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในไร่นาของตนเองได้

โครงการอบรมการซ่อมเครื่องยนต์ทางการเกษตรขนาดเล็ก

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรในไร่นาสวนของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกิดการชำรุดหรือสึกหรอ ต้องนำไปซ่อมกับศูนย์บริการซ่อมอยู่บ่อยครั้ง หากเกษตรกรสามารถดูแลรักษาและซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตรได้เอง จะสามารถลดรายจ่ายได้เป็นจำนวนมาก

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ทักษะ ในการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร
๒. ลดรายจ่ายด้านการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร

เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๖๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๓๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรม/ฝึกปฏิบัติ
๓. ติดตามประเมินผลโครงการ

ตัวชี้วัด

เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และทักษะการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้ ทักษะ ในการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร
๒. เกษตรกรสามารถลดภาระรายจ่ายด้านการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตร

แผนการลงทุน (ธุรกิจชุมชน/วิสาหกิจชุมชน)

โครงการจัดตั้งกองทุนปัจจัยการผลิต (เมล็ดข้าวพันธุ์ดี, พืชพันธุ์ดี, ปุ๋ย, โค, กระบือ)

หลักการและเหตุผล

ในพื้นที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร ได้แก่ เพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ แต่ระบบการผลิตของเกษตรกรยังประสบปัญหาหลายประการ คือ ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ขาดแคลนปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิตสูง ขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม และขาดแหล่งเงินทุนสำหรับดำเนินการ หากมีการจัดตั้งกองทุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดข้าวพันธุ์ดี, พืชพันธุ์ดี, ปุ๋ย, โค, กระบือ จะทำให้เกษตรกรเกิดการพึ่งตนเองภายใต้การรวมกลุ่มอย่างมาก ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของกลุ่มกองทุน และนำวิธีการทำงานของกลุ่มกองทุนพัฒนาพันธุ์ข้าว ทำพันธุ์ข้าวเพื่อใช้เอง เพื่อลดรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในฤดูกาลผลิตถัดไป

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
๒. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์ด้านการผลิตและด้านการบริหารจัดการระหว่างเกษตรกรภายในกลุ่ม

เป้าหมาย

เกษตรกรผู้สนใจ หมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๑ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ, สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์
๓. ติดตามประเมินผลโครงการ

ตัวชี้วัด

มีการจัดตั้งกลุ่มกองทุนปัจจัยการผลิต อย่างน้อย ๒ กลุ่ม

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรมีการจัดตั้งกลุ่มกองทุนปัจจัยการผลิต อย่างน้อย ๒ กลุ่ม เพื่อบริหารจัดการปัจจัยการผลิตให้แก่สมาชิกกลุ่ม

โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

หลักการและเหตุผล

การใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรในปัจจุบันกระทำอย่างต่อเนื่อง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากโครงสร้างดินเสื่อม ขาดอินทรีย์วัตถุที่ทำให้ดินร่วนซุย การแก้ไขปัญหาสามารถทำได้โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ช่วยในการปรับปรุงบำรุงดิน แต่เกษตรกรไม่นิยม เนื่องจากไม่สะดวกต่อการขนย้าย

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวิธีการใช้ที่ถูกต้อง

เป้าหมาย

เกษตรกร หมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๖๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๓๕,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
๒. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
๓. สนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัย
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะด้านการผลิต

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีการปรับปรุงพฤติกรรมการผลิตสินค้า
๒. เกษตรกรได้รับความรู้และพัฒนาทักษะเรื่องการใช้และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

หลักการและเหตุผล

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลท่าชัยมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ จึงคิดที่จะนำผลผลิตจากการเกษตรมาแปรรูป เพื่อบริโภคในครัวเรือน , เพื่อจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น และใกล้เคียง เพื่อให้เกิดรายได้ของครอบครัวเพิ่มอีกทางหนึ่ง

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสขันธ์ อำเภอสรีสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีงานทำตลอดปีอย่างต่อเนื่อง
๒. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น
๓. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกิดการเรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ

เป้าหมาย

เกษตรกร หมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๖๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๓๕,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
๒. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
๓. สนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัย
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีงานทำอย่างต่อเนื่องตลอดปี
๒. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๓. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น
๔. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพสามารถส่งออกไปจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคตได้

โครงการส่งเสริมอาชีพการขยายกล้า-กิ่งพันธุ์ไม้

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลของตำบลท่าชัย นอกจากจะขายผลผลิตแล้ว ควรมีทักษะในการขยายกล้า-กิ่งพันธุ์ไม้เพื่อเป็นอาชีพเสริม สามารถทำได้ตลอดฤดูกาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสขนาลัย อำเภอศรีสขนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีงานทำตลอดปีอย่างต่อเนื่อง
๒. เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้
๓. เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะในการขยายกล้า-กิ่งพันธุ์ไม้

เป้าหมาย

เกษตรกร หมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสขนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๖๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ๆ ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๓๕,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดตั้งกลุ่มขยายกล้า-กิ่งพันธุ์ไม้
๒. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
๓. สนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัย
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะด้านการขยายกล้า-กิ่งพันธุ์ไม้

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีงานทำอย่างต่อเนื่องตลอดปี
๒. ใช้เวลาร่างให้เกิดประโยชน์และเกิดทักษะในอาชีพ
๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

แผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากร

โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นในสวนหลังบ้าน

หลักการและเหตุผล

ไม้ผลและไม้ยืนต้นนั้นมีความสำคัญต่อประชาชนโดยทั่วไป ในแง่ของการบริโภคในไม้ผล และการนำส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้ไปใช้ประโยชน์ในครัวเรือนในไม้ยืนต้นชนิดต่าง ๆ หากมีการนำไปใช้ หรืออุปโภค บริโภค โดยไม่มีการเพาะปลูกเพิ่มเติมก็จะทำให้เกิดภาวะขาดแคลน ต้องไปจัดซื้อมาจาก ภายนอก ทำให้เกิดรายจ่ายที่สูงขึ้น ดังนั้นหากมีการเพาะปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นไว้ในสวนหลังบ้านของ ตนเอง นอกจากจะทำให้เกิดการลดรายจ่ายภายในครัวเรือนแล้ว ยังเป็นการเพิ่มออกซิเจนให้กับ บรรยากาศของโลก อันเป็นวิธีหนึ่งในการลดภาวะโลกร้อนที่กำลังประสบปัญหากันอยู่ในปัจจุบันต่อไป

ประเด็นยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ นาลัย อำเภอศรีสะเกษนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดรายจ่าย
๒. เพื่อลดภาวะโลกร้อน

เป้าหมาย

เกษตรกร หมู่ที่ ๑-๑๓ ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสะเกษนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๖๕ คน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖ จำนวน ๔ ปี ละ ๑ ครั้ง

งบประมาณ

๕๐,๐๐๐ บาท (ต่อครั้งต่อปี)

วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกรที่สนใจ
๒. ฝึกอบรม
๓. สนับสนุนต้นกล้าพืชพันธุ์ดี
๔. ติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด

เกษตรกร จำนวน ๖๕ ราย ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะด้านการผลิต

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าชัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายจากการซื้อไม้ผลและไม้ยืนต้นจากแหล่งภายนอก